Päewaleht

Ilmub iga päew.

Toimetus ja talitus on Tallinnas, Suurel turul raekoja ees.

Toim. tel. nr. 847. Tal. tel. nr. 811. Toimetaja kõnetunnid kl. 12—1 lõun. Ärijuhi kõnetunnid kella 8—1 e. l.

Aadress liht- ja rahakirjadele: „Päewaleht", Tallinnas (Postkast nr. 87)

Tellimise hind:

1 kuu	postiga 75.—	1 kuu	postita 63.—
2 „	„ 150.—	2 „	„ 126.—
3 „	„ 225.—	3 „	„ 264.—

Wäljamaale 100 marka kuus. — Aadressi muutmise 10 marka.

Kuulutuste hinnad on:

Kuulutuste hulgel, ühel weerul 3 marka millimeeter, lehe eeskotsas 5 marka ja tekstl teksti teekel 6 marka millimeeter teksti weeru laiuselt. Kuulutusi wastetakse järgmise päewa numbriste kuni kella 5 p. l. maksu.

Tänast lehte 8 leheküljel

Järgmise numbri 3

Tarwilisemata jäänud lühendamisi häwitatakse ära, suuremad faktid gasl, kui selleks mõnigi kuuremad tud. Käsikirjad, mis olaliste jate poolt ei tule, jäänud tagasimata, kui nelle tagasisaatmise ei ole kirjutatud. Sõnaderaamatu tõdel peab saatja tõlke nimi all olema.

Nr. 330 — Reedel, 9. detsembril 1921 — XVI aastak

Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisuse

pühade raamatute laud.

Tallinna Eesti Kirjastuse-Ühisuse kirjastusel ilmunud raamatud:

Kaswatuse radadel I, II, III ja IV jagu	E. H. Niggol.
Sõda landeswehriga	J. Poopuu.
Parlament (tõlkinud P. Grünfeldt)	Hellmuth v. Gerlach.
Tiibuse Mari ajalikud laulud	A. Kitzberg.
Tiibuse Jaak Tiibuse kirjawahetus	A. Kitzberg.
Kuidas kunstlikult nooreks saada	Prof. Steinachi leidused.
Kultuurilist ja poliitilist nipet-näpet	A. Jürgenstein.
Wähkmann ja Co. ehk majanduslik tõus	O. Luts.
Jaunart Jauram (lasteraamat)	K. A. Hindrey.
Jaunart Jaurami jöngermannid	K. A. Hindrey.
Minu kodust	J. Lattik.
Töökool ja õpekool	E. H. Niggol.

Kooliraamatud:

Füüsika II (keskkoolidele)	M. Keskküla ja E. Maltenek
Kaubateadus I jagu	A. Aljak.

Kõige lähemais ajais ilmuwad trükist:

Füüsika I jagu (keskkoolidele)	M. Keskküla ja E. Maltenek
Kaswatuse radadel V jagu	E. H. Niggol.
Alu langenuile	A. Kallas.
Summi-Sulpsi sekeldused (Jaunart Jaurami jöngermannide järg)	K. A. Hindrey.
Minu mälestused suure maailmasõja algusest wabadussõja lõpuni	Admiraal J. Pitka.
Eestlaste sugu, II täiendatud trükk	M. J. Eisen.

Raamatud on saadawal pealadudes:

Tallinnas: „Päewalehe" peatalitustes, Suurturg nr. 4. Abitalitustes: Narwas: A. Seemanni paberikaupade tööstuse kauplustes, Posti tän. nr. 67, kõnetraat 70 ja 105. Tartus: Firma Grofs ja Co., Riia tän. nr. 8. Pärnus: A. Adamsoni kauplus, Küütli tän. nr. 29. Wiljandis: J. Kalkuni raamatukauplus, Lossi tän. nr. 9. Wõrus: J. Semmi raamatukauplus, Tartu tän. nr. 9. Walgas: J. Leppiku raamatukauplus, Pihkwa tän. nr. 5.

Saada ka igas paremas raamatukauplustes ja suuremates raudtee raamatukappides.

Suurem saadetus

LIKÖÖRI-, MONOPOLI- ja ROMUPUDELID

on kohale jõudnud.

Eugen Christiansen.

Kaupmehe tän. 11.
Telefon nr. 6—50.

Wenn. E. ja A. Loun & W. Schitikow.

Kirjutusmasinate kontor ja parandustöökoda

Tallinnas, Rataskaewu tän. 14. Kõnetr. 13-37.

Esitused: { kirjutusmasinad ROYAL / arwemasinad REKORD

Soowitab suures walikus ja tuntud headuses: kontori- ja reisi-kirjutusmasinaid, arwemasinaid, kirjutusmasina linte, shapirograaf-aparaate ja paelu, söepaberit igasugust, wahapaberit jne.

Lilleäri

Pika ja Rataskaewu tän. nurgal,

soowitab suures wäljawalikus **lillekorwe, potti- ja lõigatud lilli, surnupärgi.**

Ilusaid ehteid pulmade, näitelawa, ja pidude tarwis.

Tellimisi wõetakse wastu,

walmistatakse ruttu ja maitserikkalt.

Eesti spordi tarbenõude O.-Ü. „Esto"

Pikk t. nr. 47, kõnetr. 10-02.

Soowitab pühadeks:

Soome tõukekelke

ja suuske suures wäljawalikus.

Peale selle kõikjugu spordi tarbenõud kodumaa ja mäljamaa tehastest.

Jõulusid müügile detsembrikuu moodilehtedest

Record,
Revue des Modes,
Deutsche Modenzeitung.
Das Blatt der Hausfrau,
Die Modenwelt.

Jällemüüjatele kõrged protsendid.

Ainuõigus ajakirjanduse kont. Wene tän. nr. 7, (posti kõrwal).

Maarjajääd, Indigo'd (Potisinine),

wäga head **pesusinet** ja

kõiki seltsi **riidewärwe**

alandatud hinnaga soowitab

wärwiäri Maakri tän. 3. Tallinnas.

Kõrgemal otsaesist
Kõrwad ei seisa;
Paremaid Osmanist
Paberossa pole teisa.

PABEROSSID 25 tükki 50 M.rK.
„OSMAN"
%ü <HAVANNA>
TALLINNAS

M. TIGANE & Co.

Tallinn Harju tän. nr. 44. hotell „Kuld Löwi" kõrwal.

Nuesti awatud rätsepaäri, tellimiste wastuwõtmine meesterahwa riiete- ja ka kaukate peale. Et Tallinna publikumile tutwustada, on hinnad mõõdukad.

Töö peenemaitseline ja korralik.

Eht kuldpaber

illeline ja sile

müüa: Soome paberiladus

Karl Lemberg, Tallinnas, Wiru tän. 4.

EESTI SISEMISJONI SELTSI

wäljaandel ilmus

Kristlik aastajuht.

Tähtraamat 1922 a. jaoks

Hind 30 mrk.

Sisust: Igapäewased kirjatunnistused. E. E. L. kiriku kord ja kuju. Koguduse õpetajate aadressid. Kirjelduseid sisem. töölalt. Weretunnistajad. Tarwilikud teated. Luuletused. Saada Reimanni raamatukaupl. Harju tän. 32. ja hulga wiisi Kentmanni tän. 6. Jällemüüjatele head % %.

Jõulupostkaarte

moodsaid müüb üksikult ja hulga wiisi

Karl Lembergi

paberiäri Wiru tän. nr. 4. Tallinnas.

Mouson's

KÖNIGSFLIEDER

Parfum

Kannab edasi loomutruilt ilul õiteewate sirelite wäga kaua juure jääwat lõhna.

Saada: Mey & Landesen, E. Günther Ephag, H. Jacoby, Apto, J. Abram.

Pealadu: A. Schulze, Tallinnas, S. Karja tän. nr. 13.

Hästi sissetöötatud

restoraan

kõige sissesõidega ön **ära anda** ainult sellele, kes korteri muretseb. Küsida Raatuse pl. nr. 18, worstikauplusest.

Nõudke igal pool

kort 25 tükki 35 marka.

kort 25 tükki 35 marka.

Tubakawabrik

A. R IER & Ko.

Ujalooline filmapilt Waihingtoni konwerentsil.

Meie pilt kujutab seda istumist, kus Ameerika wälisminister Hughes konwerentsile ette paneb sõjalaewastikkude wähendamise kawa.

Hughes'i paremal ja pahemal pool istuwad Inglise ja Ameerika saadikud, pahemal pool prantslased ja paremal jaapan

Tagapool on näha mõnde s Compero, kindral Persching, Theo velt, endise samanimelise presiden Herbert Hoover.

KOHWIK-RESTORAAN „PALA

Wiru tän. nr. 3.

3 korda nädalas kella 2—6 teisipäewal, neljapäewal ja laup mängib kuulus M. Michailowi BALALAIKADE-KWART

Pühapäewal kella 2—6 mängib suurem ja parem

mandoliinede ja balalaikade sega

igal õhtul kella ½7—½12

KONTSERT-TRI

Lõunad kella 1—5. Soe roog à la carte igal ajal.

Esimese järgu kõök, korralik teenindine. Aupaklikult ju

Börsisaalis. Laupäewal, 10. detsembril 1921. a. kell ½9 õhtl. B

Kontsert-ball.

Esinewad „Estonia" teatri jõud, H. Gleeser, J. Loo, A. Puslar, hr. N. Põllusaas ja teised. Tants. Serpentiin, Amoripõst, konfeti.

Rikkalik cinelaud. Merewäe orkester. Rikkalik

Teater „GRAND-MARI

Kõige suurem teater Eestis, Merepuiestee nr. 10.

Täna kõik „Grand-Marinasse"! 9. detsembril ja järmis wadel üleilmline sensatsioon, parem kinematograafi tõmbetü olemata suurepärasise lawastusega, tuhandeie inimeste o Kes ei ole lugenud, kes ei tea Prantsusemaa wab

Orleani neitsi—Jeanne

Draama 11 suures aktis, peaosas tuntud näitl. Cerasidi ser. Pitt saadawad 2 orkestrit: „Grand-Marina" s orkester hra Nastupaikosi juhatusel ja sõjawäe puhkpillide wäe staabi) orkester. Kroonimise ajal mängitakse fanfarna Algus äripäewadel kell 5, pühap. kell 3. Kassa on awat kella 10 õhtul. Waatamata suurte kulude peale, platsihinn likud — 15—90 marka.

Mitte **oksjon,**

waid enne olemata ja päraft tulemata suur ja

wäljamüü

uueturu lahtistes poodides kestab edasi. Kaup müü wälja wiimase asjani. Tarwitage kasulikku juht odawalt osta. Kõige parem jõulukinkide ost

Poed on awatud hom. kella ½9 kuni kella 5 õhtul.

Tallinna Jahtklubi talweruumide awan

on laupäewal, 10. detsembril s. a.

Rüütli tän. nr. 15 (klubi endistes talweruumides). Awamis korraldatakse samal päewal kell 8 õht. klubi liikmetele perekondi. kooslib Klubi juhatuse koosolekud on igal teisip. kell 8 õht. klubi ruumides. Juhat

Riigikogu waikib.

Kahes eelmises numbris on meie lugejad wõinud tutwuneda rahaministri eelarwe-könega Riigikogus ja kuigi asjalik kõne üleüldse hea mulje jätab ning usaldust äratab wabariigi rahaasjanduse juhtimise kohta, siiski ei saa salata, et see ikkagi ainult raha üks külg on ja riigikodanikul on põhjendatud uudishimu ka selle teist külge näha saada.

Loomulik ja iseenesest mõistetaw on kõigis parlamentilistes riikides, et rahaministri järele erakondade esitajad sõna wõtawad. Nii ei äratanud Wene riigiwolikogus Kokowtjowi kõne mitte suuremat tähelpanu, kui temale järgnewa Schingarewi oma. Kus on meie Riigikogu Schingarewid? Ootasime neid asjata kewadistel eelarwe harutustel, aga siis wabandati, et eelarwe on üle poole aasta wiibinud, ei ole enam aega teoreetilisteks kõnelemisteks, tarwis ta ruttu käest minema saata.

Aga nüüd? Tõsi, ka nüüd on eelarwe paar kuud wiibinud ja teda ei jõuta eelarwe aasta alguseks walmis, aga rutuline aeg ei õigusta siiski mitte Riigikogu enamuse otsust: eelarwet ilma üleüldiste läbirääkimisteta kommisjoni anda. Sest eelarwe on ju parlamendi elu igaaastane kõige tähtsam peatükk ja milleks siis need rahwaesitajad kokku saadetakse, milleks meie Riigikogu ülewalpidamiseks üle 20 miljoni aastas riigikassast wälja antakse, kui neil kõige tähtsama küsimuse jaoks aega ei jatku ja see waikides kommisjoni lükatakse? Wõi tahawad Riigikogu enamuserakonnad Krõlowi muuseumistäjat etendada, kes nägi pfiikesi putukaid ja mardikaid, aga kellele elewant silma ei puutunud? Nii waieldakse ja räägitakse meil tihti tühiste ja tähtsuseta küsimuste juures tundide taupa, wiidetakse terwed koosolekud, ja kellegil ei tule meelde ajaga ning sõnadega kokkuhoidlikum olla. Kuid eelarwe — riigielu tähtsama küsimuse — juures ei ole korraga aega! Aga tõsiselt ei wõi ajapuudusest kõnet olla. Jäätwad ju mõnedki koosolekud pidamata sellepärast, et midagi ei ole päewakorda wõtta, kuna eelarwe pärast wäga hästi oleks wõinud koosolekuid lisada. Mis oleks keelanud järgmisel päewal koosolekut pidamast, et eelarwe üle läbi räätida? Ei midagi! Samuti oleks wõidud neljapäewane ja reedine koosolek eelarwele pühendada ja mardikate ja putukate waatlemist edasi lükata. Kui aga enamuserakonnad siiski otsustasid igasugust läbirääkimiste wõimalust ära lõigata, siis tuli see nähtawasti ainult sellest, et nad tundsid, et neil midagi asjalikku ütelda ei ole. See otsus on Riigikogu enamuse waesuse tunnistus iseenesele. Waimtise waesuse tunnistus. Nii kibe, kui see meil ka on, siiski ei saa seda salata ega teisiti selelada. Nü mõistis seda ka ettepaneja, põllumeeste rühma esitaja Järmann, sest ta ei põhjendanud millegagi oma ettepanekut; nii mõistis seda ettepaneku toetaja tööerakond, kes ei wõtnud mitte sõna hääletamise motiiwide kohta, nagu ta muidu asju on tegema; nii mõistsid seda kristlikud, kes waikides kaasa hääletasid oma paremal ja pahemal käel istujatele.

Ekslik oleks eeldada, et seda, mis nüüd tegemata jäeti, pärast kommisjoni tööd wõib järele teha. Asi on nimelt nii, et seda tööd tagant järele mitte enam teha ei saa, sellepärast tehakse seda kõiges maailmas kohe alguses. Kõigi tähtsamate seaduseelnõude kohta peetakse enne nende kommisjoni andmist esialgsed põhimõtteliseд läbirääkimised, kus kommisjonile juhinõõrid tema töös antakse. Muidu on hädaoht olemas, et ka tühja tööd teeb ja kõik jälle tuleb ümber teha. Eelarwe on, nagu öeldud, üks kõige tähtsamaist seaduseelnõudest, mis rahwaesitusel läbi waadata, ja juba sellepärast ei wõi teda waikides kommisjoni anda. Ja isegi kui tema täius ise oleks ning tema juures enam midagi parandada ega soowida ei jääks, ei wõiks mitte waikida, waid peaks seda awalikult öeldama. Kui ei ole seda tarwis rahaministri pärast ega walitsuse pärast, siis on parlament kohustatud seda tegema walijate pärast.

Kommisjon tükeldab eelarwe nüüd ära ja annab ta paljudesse alamkommisjonidesse läbiwaatamiseks. Wõib olla, et rehkendawad need hoolsalt kõik arwud uuesti läbi ja teewad nendes mõnesuguseid parandusi, aga mitte selles ei seisa eelarwe parlamentlise läbiwaatamise mõte. Paljalt rehkenduslaua taga ei jõua teie meile iialgi head eelarwet wälja mõtelda, sest küsimuse pearaskus ei seisa mitte numbrites ja üksikutes arwudes, mis teie ees, waid seisab terwes riigi poliitikas. „Andke mulle hea poliitik ja ma annan teile hea riigi rahaasjanduse" on tõsine riigimehelik sõna. Kui meie rahaasjandust tahetakse parandada, siis ei saa seda mingisuguste kredidi ega walnuta operatsioonide, sisemiste ega wälimiste laenude teel ega ülepea üksikute abinõude käsitamisel kätte, waid selleks on meil tarwis kõigipidi head riigi poliitikat ajada. Eelarwe läbi tema terwikus paistab kogu walitsuse poliitika nagu ühises koonduspunktis ja prohektori all walgustatult terwelt ja selgelt. Sellepärast annab eelarwe wõimaluse ja põhjuse nagu ei ükski muu eelnõu parlamendi elus: rääkida walitsuse poliitika üle kõigis selle osades ja awaldustes, kuna üksikute ministeeriumide eelarwete juures üksikuid riigielu harud üksikasjalise läbiwaatamise alla tulewad. Kuid wiimane wõib wiljakas ainult siis olla, kui enne on kõige peale waadatud kõrgemast, üleriiklisest seisukohast.

Kui walitsewad erakonnad läbirääkimiste kõrwaldamise läbi tahawad ära hoida, et oppositsiooni rühmad ei saaks walitsuse kallal ilmaaegu norida, siis on see ekslik samm nende poolt ja karuteene walitsusele. Awalik enese läbikatsumine ja arutegemine on weel rohkem walitsust moodustawate kui oppositsiooni rühmade huwides.

Iseäraliselt oleks meil nimelt praegu seda tarwis olnud. Meil walitseb praegu üleüldiselt tundmus, et oleme poliitiliselt nagu mõnes umbkotis, nagu laew paksu udu sees kinni, kust edasi ei saa, sest et kolme sammu peale ette midagi ei seleta. Juba paar kuud peetakse mingisuguseid läbirääkimisi walitsuse ja rühmade wahel, aga nõupidamised on nagu seatina wiilimine, mis küll wäsitab, aga ei edene ega tulu ei anna. Üleüldine mulje on, et keegi ei tea midagi, keegi ei seleta kolme sammu peale ette. Üks ministritest lahkus ametist. Kas tema asemele tuleb kedagi praegusesse walitsuse kokkuseadesse, kas on weel uusi juure tulejaid wõi lahkub ametisolejatest weel mõni, selle kohta ei tea keegi midagi ütelda. Aga tundmus on, et üht kui teist wõib juhtuda. Millest see oleneb? Wõib olla kõige tühisemast kõrwalisest juhtumisest, kuid arwatawasti mitte mõnest riigielulisest aatest. Nagu wärsket tuulepuhangut oodati sellepärast eelarwe läbirääkimisi, et need oleks paksu udu lahutanud ja lämmastaw-sumbunud õhku niiwõrd puhastanud, et hingamine jälle wõimalikuks oleks saanud. Aga see lootus oli asjata. Tuleb udus edasi superdada...

Wististi on sellega igaüks nõus, et kellel midagi mõistlikku ütelda ei ole, see teeb paremine, kui ta waikib. Riigi kodanikud, maksumaksjad, walijad aga arwasid, et nende walitud mehed riigi eelarwe kohta midagi mõistlikku ikka ütelda oskawad. Kuid Riigikogu teisipäewane otsus ei ole neid ses arwamises mitte kinnitanud. Lg.

Ühe nõupidamise wõõrastaw otsus.

Terwishoid jäetakse siseministeeriumi alla?

Mõne päewa eest lõppes Tartus arstide kongress, mis töö tagajärgede ja ojawõtjate arwu poolest täiesti korda läks. Kongressist wõtsid osa, peale meie arstide, ka naaberriikide (Soome, Läti, Leedu) arstkondade, ülikoolide arstiteaduskondade ja riikliste terwishoiu korralduste esitajad. Kongressil wõeti wastu rida resolutsioone ja soowiawaldusi, mis suuremas osas awaliku terwishoidu puutuwad ja mille elluwiimine wäga lähedalt seotud mitmesuguste sotsiaalküsimustega, kas täiendades neid ehk olles tingitud neist. Juba enne kongressi tõusis meil arstide seltsides ja ajakirjanduses päewakorrale küsimus, kas ei oleks otstarbekohasem terwishoiu korraldust ühendada sotsiaalministeeriumiga, millega praegune töö-hoolekandeministeerium ümber korraldamise teel. Terwishoiu peawalitsuse juhataja püüdis näidata, et terwishoiu korralduse siduminе siseministeeriumiga kunstlik ja wägiwaldne on, sotsiaalministeeriumiga aga täiesti loomulik. Tallinna arstide selts asus samale seisukohale. Tartu arstide selts tunnistas tarwilikuks hoolekande ühendamise terwishoiuga, kuid arwas, et laiendatud ülesannetega terwishoiu peawalitsus siseministeeriumi juures töötada wõiks (7 häält poolt — 6 wastu), kuna Tartus sotsiaalministeeriumi üleüldse tarwilikuks ei peetud, waid praeguse töö-hoolekandeministeeriumi kaotamist nõuti (Koonit). Läbi rääkides küsimuse üle kongressil olejate naaberriikide arstidega selgus, et ka Soomes, Lätis ning Leedus arstid samas suhtes töötawad, s. t. terwishoiu korraldust, millel ühistondiku terwishoiu sotsiaalhügieeni ülesanded oleks, siseministeeriumist (kuhu ta kuulub endiste Wene seaduste järele) üle wiia tahawad sotsiaalministeeriumi. Norras ja Rootsis on see juba ammugi sündinud, kõnelemata Lääne-Euroopa suurtest kultuurriikidest.

Nüüd aga loeme ühest Tallinna lehest, et siseministeeriumis neil päewil mingisugune nõupidamine olla olnud, kus otsustatud „otstarbekohasemaks tunnistada terwishoiu küsimust siseministeeriumi alla jätta". Nõupidamisest on osa wõtnud kaks juristi ja üks inseneer (siseminister, kohtuminister ja teedeministri abi).

Seesugune nõupidamine ja selle otsus on tõepoolest enam kui wõõrastaw! Ajal, mil kogu tsiwilisseeritud ilm sotsiaalküsimusi, nende hulgas ka sotsiaal-hügieeni riigi ja rahwa olewiku ja tulewiku seisukohalt wäga tähtsateks tunnistab ja tõsiselt hindab, otsustab meil wäike kommisjon, keda kuidagi kompetentseks lugeda ei saa, sotsiaalküsimuste ühe osa, nimelt terwishoiu suhtes, otstarbekohasemaks (?! ei tea, mis seisukohalt) tunnistada endist ja praegust, s. t. wana korda. Kas ka walitsus ja rahwaesitus samale seisukohale asuwad? Jääme esialgu ootama

8. 12. 21. —s.

Fotografia WANNAS
Kuninga t. nr. 2. Tallinnas.
Postkaardid, portreed, grupid, suurendused kõigis suuruses.
Waljasõidud tellimise peale igal ajal. Telef. 1300.
Minu fotograafia ei asu Niguliste tänawal nagu enne,
nüüd Kuninga tän. nr. 2.

SUGUELU terwishoid — Hind 100 mk. Saada kõigist raamatukaupl. ja O-Ü Noor-Eesti Kirjastuselt Tartus.

Et austatud „Päewalehe" kuulutajatele ja tellijatele wastu tulla, on awatud enne pühasid ka
pühapäewadel
„Päewalehe" peatalitus kella 3—5 p. l.
„Päewalehe" talitus.

EHT PRANTSUSE COGNAC
E. DUPUY & C
PEALADU LUSKHERMATTER TALLINN

Ilmus praegu trükist:
Tallinna Eesti Kirjastuse Ühisuse kirjastusel
Neljas jagu: C. H. Niggoli
Kaswatuse radadel
Iseäralised õpetused: 1. Kehaline kaswatus. 2. Waimu arenemine. 3. Tundmuse (südame) arenemine). 4. Tahtmise arenemine. 5. Uskluseline arenemine.
Pealadud: Tallinn, „Päewalehe" peatalituses, Suurturg nr. 4.
Abitalitustes: Narwas — A. Seemann, Pärnus — A. Adamson, Tartus — Firma Grofs & Ko., Wõljandis — J. Kalkun, Walk — J. Lepik, Wõrus — J. Kalkun, Kasnamäel — J. Parts. Kui ka igas paremas raamatukauplustes.

Katse, iseäranis wanemate klasside kooliõpilaste tarwidust silmas pidades ostwat kirjandust wälja anda, algame Jakob Mändmetsaga:

Suhisaare kiriku kellamees	Hind 3 m.	
Koera süü. Wana püss.	„ 20 „	
Kiir kaugusest. Ei ole aega.	„ 20 „	

Saada igast raamatukauplusest.
Ploompuu kirjastus Tallinnas.

UUED RAAMATUD:
Prof. G. Rägo. Mis on matemaatika ja mille on tema wäärtus. Hind 30 mark
J. Lang. Energia jäädawuse ja hajumise seadu
Prof. O. D. Chwolsoni järele. Hind 25 mark
Dr. J. Wilms — „Spordi kui füüsilise töö pu dused terwisheius. Hind 20 mark
O.-Ü. „Noor-Eesti Kirjastus" — Tartus.

! PÜHADEKS!
Kompwekitööst. „MIGNON'i".
Kõiki sorti peenleid ja kõwa karamelle, jõulukompweite ja marmeladi soowitawad
:: en gros ja en detail. ::
Ladud: H. O. Waldmann, Tallinn, Suurturg 18, kõnetr. 9—11. ja Joh. Tusti, Walli tän. 6, kõn 9-08.

Koorewenised „DELISSE
Pähkliga.
WABRIK ja KONTOR
Rüütli tän. ja Lühikesejala nurgal 2
(Niguliste kiriku juures).

Henrik Wisnapuu läkitus.

Hoia Rank.

Me lugesime lehest,
et meie luuletai
ühest piiritagusest mehest
meile kange austaja sai.
Sest Moskwas ju wõisidki
käis Henrik Wisnapuu,
ja Wene luule eliidi
läi pärani lahti suu.
Nad ju ei wõtnud seni
meid tõsiselt mitte üks põrm,
nad löödud nüüd keeletusenі
ja juhmunult suus on neil sõrm.
Grigorjewil tuli reserwist
siis ikkagi wälja astu,
täis austust me luulewärwist
ta ütles siis meile ka trastu.
Nüüd kaubawahetus tulgu,
nüüd wedagem wäärtusi sisse,
sest Wisnapuu lõi mulgu
Wene kinnise wäratisse.
Nüüd muudkui waheta waimu,
sest Wenel on meilt weel wähe,
ja meil pole Wenest aimu,
tuleb tuupida palju weel pähe!
Peaks wõrdlusi tahetama,
siis eskimo ja samojeed
on ikulaw wahetama
üksteisega Hiina teed
Kui ühel on hõlge raswa
wast rohkem, kui teisel tees,
ega taim ise siiski ei kaswa
nende eneste aedade sees.
Kuid ütelge, kas ehk ei riku
see mitte inimest,
kas esile siin ei tiku
üks ahtraks tegew inisest?
See wastamis-sigitamine
nii eraldi laadita
on paigale pigitamine
ja rejultaadita.
Ma ütlen, et ei ole waja,
et wereſidemeid luua,
sealt lähedalt teiselt poolt raja
weel sugulusolluſi tuua.
Sest Frumkin ja Jumkin ja Jolkin
on were ringjooksus meil sees,
Lawretskaja, Frolowa, Molkin
stabiilid on meil labarees.
Nad sõid end meil kergesti kerre
ja Wenet on täis meie pekk,
teda liigagi pumpas meil werre
üksainus: Tamaara Bekk.

Ärist ja inimest.

A. H. T.

II.

Mis oleks, näit., kui mõni kujur (laiemas mõttes) ülemaalisel wõi rahwuswahelisel wõidujooksul wõi kärbsekaalulisel maadlemisel (muude klasside tarwis puudub ehk nõuetaw kehaline soliidsus) mõne auhinna omandaks ühes diploomiga, nagu seda meie maadlejad Soomest kaasa toonud: diploom olnud üle poole meetri pikk ja paarkümmend sentimeetrit lai, mis uuesti tõendab, kui kõrgel astmel on Soomes paberitööstus. Meil pole wististi wõidud akadeemia kodanikelegi sihukesi diploome anda (kunstnikest ja kirjanikest rääkimata), wastasel korral oleksime ehk ka parema paberiraha eest hoolitsenud. Aga kannatagem, kas aga saab Soome sild walmis!

Arwama peaks, et kui mõni kujur omale paargi nii kõrge wäärtusega dokumenti muretseks (wõiksid ehk isegi wõltsitud olla), siis tema nimel seltskonnas korraga teine kõla oleks. Pandagu see kõlaw nimi raamatule wõi pildile ja — tulewik on kindlustatud, äri õitseb. Jumala eest, isegi haridusministeerium oleks ehk „üllatet" sellest wälejalgsest poisist.

Sgatakes pean mina seda „äriniket" paremaks kui kanade kaswatamisega auhinna ja ülespidamise teenimist, nagu seda õrnemalt poolt Eesti kujuritele kord heasüdamlikult soowitatud. Kehakultuuri kaudu selsawad maadlemine ja jooksmine „ilusate" kunstidega palju lähemas ühenduses kui loomadega ümberkäimine, liitategi, et üks meie wanemaist poliitikuist arwamisel on — loomadega ümberkäimine loomastawat. Muidugi ei tohiks seda arwamist otseteed kanakaswatamise kohta tarwitada, sest kana ei saaks ilma kuketa kaswatada ning kukk on juba laululind, missugune omadus lähendab ka kanakaswatuse „ilusatele" kunstidele. Pealegi lauiab ka kana ise pisut, kui ta munele läheb.

Wäga puhas kõrwalteenistus kujurile oleks sukakudumine, iseäranis aga tekitikkimine, sest siin poleks põhjust kurta, et ta kokku puutuks kahe- wõi neljajalgistega, laulgu nad wõi jäägu ka munele minnes tummaks. Pole muud kui pista aga nõelaga ja wibi kõrgemais regioones.

Et tekitikkimine tõepoolest wäga sobiw kõrwalamet on teistele elukutsetele, näitab kõige paremini see, et isegi kroonikandjad seda tööd on teinud oma sisetulekute parandamiseks, s. t. tulude ja kulude eelarwe tasakaalustamiseks, teistest wähemateist juurtest rääkimata. Nii, näit., seisnud Prantsuse kuninga Ludwig XV. töötoas mõnikord 4—7 tekiraami korraga, kus ta tundide kaupa kordamisi kõigil töötanud, ehk ta küll muidu millekski pole kõlbulik olnud. Millega aga toime said kõigeks ebakõlbulikud kuningad, miks ei peaks sellega toime saama lihtsurelikud, kes weel millekski kõlbulikud.

Ja asjata oleks arwata, nagu wõiks mõni ärlwõi tõsala inimest alandada wõi rüwetada. On ainult üks töö, mis inimest alandab: töö, mis midagi sisse ei too, muidu on kõik tööd auwäärt. Tõenduseks wõiks ajaloost tuua krahwide ja hertsogite ning jumala asemikkude nimed Roomast, kes awasid wõi pidasid awaliikke maju ja ajasid äri elawa kaubaga, ilma et üheigi mõte oleks wõinud tekkida, neilt nende auastmeid wõtta. Siit näete muu seas, misugune wälkekodanlus meil walitseb: ei olda isegi sellega nõus, kui riigikogu esimees tahaks ka adwokaadi ametit pidada, nagu oleks selles wiimases midagi häbistawat, mis ei käi kokku riigi kõrgema auastmega.

Tõendatakse ka, et aastal 1740. pole olnud „koguni mitte häbiast, awalikult mängupõrgut pidada, sest enam kui 150 inimesel, kes kuulunud Pariisi kõige peenemasse seltskonda, polnud muud tuluallikat kui ainult see". Siit peab ainukese järelduse tegema: need prantslased, kes Haapsalus tahtsid mängupõrgut awada, ei kuulu nähtawasti kõige peenemasse seltskonda, sest muidu oleks pidanud nad selle luba juba ammugi saama.

On ikka ja alati igasugused „korralikud" kelmused lubatud olnud nii hästi elus kui ka mängus õnne püüdes, peaasi kui aga õnn tabati — kui äri tehti. See oli, see on ikka weel ja loodetawasti jääb see ka tulewatele põlwedele pärandusеks. Ainus wahe: minewikust tohitakse ilma suukorwita rääkida, sest surnuist armastatakse head kuulda. Elawad tahawad enestest ikka seda kuulda, mida nad elus kunagi pole armastanud: tahawad kuulda kõlbulusest ja wõorustest. Tõepoolest ei tea ega tunne ega üksi, mis lubatud wõi lubamata, mis aus wõi mis autu. Need on ajast ja arust läinud mõisted, mis hawitawad ainult naiiwisid.

Prantsuse kuningaid tekitikkimine ei päästnud, nad pidid „suure" rewolutsiooni abiks wõtma, et eelarweid lasta tasakaalu wiia. Wõimalik, et ka meie kujurite ainus tõsine lootus on rewolutsioon: põhjalikud reformid õigel ajal. Peaks ehk loobuma põhimõtteist ja ühinguist, mis lohele sõda kuulutawad, ning ajuma tasapinnale, mis wõimaldab läbirääkimised ja kompromissi. Ehk oleks kasulik ühiskonnapärasemaid aineid ja käsituswiise walida. Wõib olla pole see ainult nalt, kui soowitatakse pildistada ja kujutada sugupukke, -pulle ja -täkke, kes wõitnud oma kehaliste atribuutega näitusel I. auhinna. Pole ehk enam tähtjas pastor Lipu eeskujul uurida inimeste sugupõsu, waid oinaste, pullide ja täkkude wõi wähemalt maadlejate ja jooksjate omi.

Niisugune kunstline looming wõiks peale ilusa sisetuleku saawutada ka üldrahwusliji kaudseid tagajärgi: wõiks kogu rahwa suguinstinkti peale terwendawalt mõjuda, nii et enam waja poleks rahwaarwu langemise üle kaebada ei maal ega linnas. Nõnda saaksime ehk ilma suuremate sekeldusteta üle täbarast mitme naise pidamise küsimusest, sest waewalt wõiks loota, et meie asemikud wõi wõimud nii kainelt otsustajid, nagu saksalased 30-aastase sõja järgi (põhjus: me ei pidanud ussõda), kes määrasid:... „kümne aasta jooksul wõib iga meesterahwas omale kaks naist wõtta." Ennem wõiks ehk soowitada Bockumi maaõigust, mis ütleb:

„Niijama peab mees, kel eht naine ja kel korda ei lähe teda tema naisõigustes küllalt aidata, oma naise naabri juure wiima ja kui ka see teda küllalt ei jõua aidata, peab ta tema pehmelt ja õrnalt wõtma ja temale mitte haiget tegema ning wiima ta üle üheksa walla piiri ja tema sinna õrnalt maha panema ja temale mitte haiget tegema ning peab ta seal hoidma wiis tundi ning karjuma, et inimesed tulekõid ja aitakõid: ja kui teda ka siin ei jõuta küllalt aidata, siis peab mees oma naise pehmelt ja õrnalt wõtma ja ei pea temale mitte haiget tegema ning peab temale uue kleidi ostma ja kukru sõõgirahaga andma ning tema laadale saatma ja kui ka seal teda küllalt ei jõuta aidata, siis aidaku teda tuhat kuradit." Nõnda käseb kristlik meel.

Seda maarust tulcks isearanis sellepärast silmas pidada, et nõndanimetatud sugupuللilisel wõi suguoinalisel kultuuril ja loomingul on üks kardetaw külg, nimelt: kõik meie sugupuللid-oinad on wõõrsilt sisse toodud ja sellepärast meie iseolemisele enamwähem wõõrad. Kui nüüd niisugune wõõras ollus meie laudas elawalt ja tares pildistatult, kujustatult wõi sõnastatult alati õrnema soo silme ees seisaks, siis wõib kogu meie rahwuslik suguinstinkt wõõrastawalt areneda, mida juba nüüdki näib tõendawat wõõraste keelte hoogline õppimine loomulikku õpewiisi abil. Jah, ainult karjakaswatusse süwenedes hakkame aimama, missuguste hädaohtlikkude karide wahel loowib meie rahwuslik iseolemine, kunst ja kirjandus, kui mõtleme ajuda reaalsele alusele.

Tagawaraks on wiimane päästeabinõu meie kujutilmale: kosjakuulutus. Waja ainult leheс teatada: nii ja niisugune kirjanik wõi kunstnik otsib lähemat tutwust jõukate preilide wõi keskedega (wanadus kõrwaline asi), kes alles wabad — ja kõik on korras: wõlad on maksetud, sisetulek kindlustatud, waimuteoste minek wäljaspool wõistlust. Ainult ühte peab imestama: miks pole seda abinõu juba ammugi tarwitatud. Isegi õrnemsoo poolt pole sellekohaseid katseid tehtud. Ja ometi peaks paljudel meie daamidel nii kerge kuulutada olema: palutakse tutwust kirjaniku wõi kunstnikuga, kel nii ja niipalju wõigu — ainult tõsised kirjad teiawad tähelpanu. On silma puutunud ainuke kuulutus, mis wõiks ehk nähemalt t wikus kujutilma riimata: „suurte kirjandusliste netega noormees" palus laenu. See on kõik. M figureerib kosjakuulutuses ikka hariliк furelik, n mõisawalitseja, üliõpilane, ärimees, ametnik, n mees, noor neiu, noor leski, little girl, ükski daam, kes wajab hingelist wahekorda herradega, oma hobu wõi auto jne. jne.

Aldiselt waadates on kosjakuulutus wõrreldes te äriku lutustega meil wähe arenenud. Ei ta ega taheta aru saada, et iga kuulutus tähendab nult äri, muud midagi — tähendab nõlimist ja mist enampakkumisi, nagu see Ameerika teatijega nib wististi ilma kosjakuulutusetagi.

Siin peaks inglaseit õppima, sest tema taiõe kõige warem, et ka kosjad pole inimese silmas m kui aga äri. Seal korduwad ning wahelduwad n samad ülesõimised ja lüüaiamised nagu igas seski äri operatsioonis. Esimene kosjakuulutus — t. Euroopa kosjakuulutuste esiisa wõi esema — munud Inglismaal 19. juulil 1695. Hawi pärast me ta sõnakohal:

„Herra, 30 a. wana, kes ütleb omal suure randuse olemat, tahaks noore daamiga abiellu ast kel oleks umbes 3000 naeist. warandust, ja see h tahaks sellekohase lepingu teha".

Näete, kui asjalik. Puudub ilusalik wahek nagu äriasjus kunagi. Kõik on kõrwaline asi, nult warandusе suurus olgu kindel.

Pisut intiimim on teine inglane, kes kuul aastal 1771, otsides eluseltsiliseks „daami 18—2 wahel, kel oleks hea kaswatus ja warandust w malt 5000 naela, terwed huuled ja liikmed, 5 4 tolli ilma kingadeta pikk, mitte liiaw, mitte kõhn, nahk puhas, hingus magus ja hambad wed".

Siin wõidaks ehk ainult sõnadest „terwed led" ja „hingus magus" mingisuguste isikliku n kerda aimata, muidu on üks leetud ainult andmed, mis tarwilikud iga looma ostmisegi ju

Iseäranis patustab meie õrnem sugu kosja lutuii sõnastades: ta palub, meelitab ja unutub jaliikuse asemel isegi sentimentaalseks, mis on tõ ilearune toredus. Ka on ta oma nõudmistes ena ti wäga tagasihoidlik, mis näitab, et temaкurs gi kõrgel ei seisa. Hoopis teistsi taotlab nii m mees. Iseäranis meeldis mulle keegi, kes tundis wi meie põllumajanduse wastu. Tema otsis tule kel oleks nii ja nii suur talu teatud headuses, peaks temale antama nii ja niisugused õigused siis wõib jalamaid papi juure sõita. Ei päewa ega midagi. Wastandina wõiks nimetada seda „mawat" noortmeest, kes otsekoheselt ette teatas: mese lähema tutwuse kinnituseks kohe paar kingi.

Riigikogu — Eilasel koosolekul walitsuse wastamised neljа esitatud küsimise peale ära kuulatud ja komm. 2 seaduseelnõud tagasi lülatud. Järgmine Riigikogu koosolek on täna kell 5 p. l.; päewakorras muu seas 1922. a. eelarwe läbiwaat. kommisjoni walimine ja 3 tähtsamat seaduseelnõu.

Tulewa aasta algul pannakse uued 10-margalised rahad käima.

Liikumas olewa paberraha summat 170 miljoni marga wõrra wähendatud.

Wägistaja sõjakohtu poolt surma mõistetud.

Walerahasid wiimasel ajal wähem liikumisel.

Riigi sissetulekud kuni 1. oktoobrini püsiwad ligikaudu eelarwe piirides.

Tallinna linna eelarwe 6½ miljoni margalise puudujäägiga pannakse jaanuaris wolikogule kinnitamiseks ette.

President Harding on oma kongressi kirjas Wene näljahädaliste aitamist soowitanud.

Jaapan on Hu hes'i sõjalaewastikuwähenduse ettepaneku wastu wõtnud.

Jirimaal wabastatakse wangid.

Leedu walitsus lawatseb Saksamaale ette panna Leedus olewat Saksa paberraha ümber wahetada.

Ida-Karjalas wastuhakkajad paiguti taganenud.

Poolamaa esitaja Moskwas protesteerib selle wastu, et Wenemaa Wilna asja waheie segab.

Belgias uue walitsuse kokkuseadmine senisele ministrile Theunis'ile ülesandeks teatud.

Itaalia saadikutekogu Bonomi kabinetile usaldust awaldanud.

Roomas on endine Türgi suurwesiir prints Said Halim-pascha surmatud.

Päewauudised.

Leping Eesti demokraatliku wabariigi ja Ukraina Nõukogude wabariigi wahel.

Nagu juba teatatud, kirjutati Moskwas 25. nowembril alla leping Eesti wabariigi ja Ukraina nõukogude wabariigi wahel. Et Eesti wabariik Ukraina nõukogude wabariigiga kunagi sõjaseisukorras ei ole olnud ja et kummalgi riigil piirisuhteid ei wõi olla, siis on sellest lepingust kõik need osad wäljas, mis Eesti ja Nõukogude Wenemaa waheline rahuleping eelnimetatud olukordadest tingituna sisaldab. Eesti ja Ukraina kokkuleppe akti nimetus on lihtsalt — leping. Kuid selles lepingus leiduwad 18 artiklit sisaldawad kokkuwõttes neidsamu peajooni, mis Eesti-Wene rahulepingu wastawad artiklidki: Mõlemad riigid tunnistawad wastamisi üksteist, kedanad ära oma territooriumil lepinguosalisele waenuliste wägede wiibimise, ei luba oma pinnal tekkida lepingulisele waenulistel organisatsioonidel jne.

Ühe aasta jooksul selle lepingu ratifitseerimise päewast arwates on isikutel, kes Eesti territooriumi kuuluwatest maa aladest pärit, õigus Eesti kodakondsust opteerida.

Mõlemad walitsused lepiwad kokku tagasi andma wastastikku ülemõõja ajal Eesti (Ukraina) territooriumilt ewakueeritud raamatukogud, arhiiwid, õpeabinõud, dokumendid, kunstteosed, niisama waranduslised dokumendid. Samuti antakse tagasi ka need teaduslised ja kunstilised waranduses ja arhiiwid, mis enne sõda kummagilt maalt wälja wiidud, mis aga on Eesti (Ukraina) rahwa loowõime sünnitused.

Erinewaks wõiks nimetada artikkel IX, mis järgmist sisaldab:

„U. S. N. W. walitsus õigustab Eesti kodanikke, kes natsionaliseerimata ettewõtete omanikud: a) neid ettewõtteid juhatama ning walitsema ja neist tulu saama, selle juures U. S. N. W. dekreetisid ja sellekohaseid maksuaid määrusi käites; b) neid ettewõtteid likwideerima üleandmise teel teiste isikutele ehk ajutustele tingimistega, et nad terweks jäädwad ja neis töötajatus ei lange, ning selle ajutusele teatades, kes ettewõte arwele wõetud ja c) neid ettewõtteid ewakueerima omal kulul.

Märkus: Eesti esitusel on õigus wäliskommissariaadi kaudu Ukraina rahwa Majanduse nõukogus ettepanetuga esitada Eesti kodanikude üksikute ettewõtete natsionaliseerimise küsimust uuesti läbi waatada, kusjuures Ukraina rahwa majanduse nõukogu otsus lõpuliks jääb."

Leping näeb ette kaubalepingu tegemist, mille aluseks samad põhimõtted on märgitud, mis Eesti-Wene rahulepingu wastawad artiklid: Leidiwad.

Diplomaatilised ja konsulaarsed läbirääkimised lepinguosaliste poolte wahel seatakse sisse kohe peale lepingu ratifitseerimist. Samuti on mõlemad pooled nõus wiibimata ajuma konsulaarkonwentsiooni tegemiseks.

Digusliste ja warandusliste kui ka üksikute muude küsimuste lahendamiseks on ette nähtud segakommisjonid.

Lepingu ratifitseerimine peab sündima kuu jooksul peale allatirjutamist. Nagu kuulda, wõetakse lepingu ratifitseerimine neli päewil Riigikogu päewakorda. Ratifikatsioonide wahetamine sünnib Moskwas, mille järele leping jõusse astub.

Lepingule on alla kirjutanud T. Wares, F. Wellner ja J. Kostjubinski.

Ajakirjanikkude pühapäewarahu.

Käesolewal aastal hakkasid kõik Tallinna hommikulehed, wälja arwatud „Tallinna Teataja," nädalas seitse korda ilmuma. Nii ei ole siis suuremat osal Tallinna ajakirjanikkudest nädalas ühtegi hingamise päewa. Pühapäewarahu puudus on seda tuntawam, et hommikulehtede toimetuste töö peaasjalikult hilja õhtul ja öösel sünnib, mis iseäraldi wäsitaw on. Ajakirjanikkude ühingu juhatuse wiimasel koosolekul oli ajakirjanikkude pühapäewa puhkuse küsimus kõne all, kus otsuseks tehti jammusid astuda, et nädala puhkepäew ka ajakirjanikkudele osaks saaks. Ühingu juhatus pööras seitse korda nädalas ilmuwate lehtede toimetuste poole („Päewaleht," „Kaja," „Waba Maa"), et need lehe wäljaandjate juures esinekšid ettepanekuga pühapäewarahu sisseseadmiseks. Kõik nimetatud toimetused on teatanud, et nad ettepanekuga peri. On arwata, et wäljaandjad sellele soowile wastu tulewad. Hommikulehed jääksid siis edaspidi esmaspäewiti wälja tulemata.

Inglismaa, kus poliitiline ja muu elu wõrdlemata intensiiwsem on, ei ilmu üksi ajaleht laupäewa lõunast kuni esmaspäewa lõunani. Maades (näit. Saksamaa ja Soome) kus lehed silski seitse korda nädalas wälja tulewad, ilmuwad esmaspäewased lehed alles peale lõunat.

Ajalehtede uus postimaks ja ajakirjanikkude ühingu protest selle wastu.

6. detsembril oli teedeministeeriumis tariifkommisjoni koosolek, kus muu seas harutusele tuli ajalehtede tellimiste wastuwõtmise tasu postiasutustes ja ajalehtede posti kaudu saatmise tariif. Selle punkti harutamisest wõttis osa ka ajakirjanikkude ühingu esitaja.

Postiasutustes ajalehtede tellimiste wastuwõtmise eest arwas kommisjon 5% tellimishinnast tasuks määrata. Ajalehtede postimaksu lehe saatmise eest, nii sise- kui ka wäljamaale posti kaudu, otsustati wõtta iga numbri raskuse järele:

1 kuni	20 grammi	—	30	penni
20 „	30 „	—	35	„
30 „	40 „	—	40	„
40 „	60 „	—	45	„
60 „	80 „	—	50	„

ja edasi iga grammi ehk selle osa eest 5 penni lisa.

Uus ajalehtede postimaksu korraldus oli harutusel ajakirjanikkude ühingu wiimasel koosolekul, kus see ebakohaseks tunnistati ja selle wastu protesteerida otsustati teedeministri ees.

5% tasu tellimiste wastuwõtmise juures on liiga kõrge. Postiametkond wõtab 1/20 lehe hinnast ainult ühekordse tellimise saatmise eest lehe talitusesse, kuna ülejäänud 19/20 eest lehe wäljaandja 30—360 korda lehte kuu resp. aasta jooksul peab wälja saatma, mille paberi, trüki ja toimetamise kulud iga üksiku eksemplaari kohta igatahes märksa suuremad on, kui ühekordse teatelehe saatmisel. Iseäraldi ülekohtune on, kui post protsenti wõtab postiraha pealt, mis lehe talitus ometi posti huwides tellijalt sisse nõuab ja kohe täielt postile edasi annab. Post wõib wahetasu wõtta ainult lehe hinnast postiraha mahaarwamise järele ja see tasu ei wõiks mitte üle 3% olla.

Uus ajalehtede postitariif ei too ajakirjandusele mingit kergendust, nagu seda ajakirjanikkude kongressil nõuti ja raudtee tariifi määramisel teostati. Aluseks wõttes posti peawalitsuse andmeid, et „Waba Maa" keskmine raskus on 48 grammi, „Päewalehe" — 58 grammi ja arwatawasti ka „Postimees" üle 40 grammi ja wõrreldes neid arwe tariifide rühmaga (40 kuni 60 gr.), saame arwu 45 penni, [illegible] endise kõrge tariifi, mida lehed just seni on maksnud ja mille kõrguse wastu nad on kõnelenud. On küllalt, kui ajalehtede postiraha posti tõsised kulud lehtede wedamisel katab, sest ajalehed ei wõi postile sissetuleku ja ülejäägi allikaks olla. Selles mõttes on ühingu ettepanek postimaksu järgmiselt wõtta:

Lehe raskus	1—30 gr.	—	30	penni
„ „	30—40 „	—	35	„
„ „	40—60 „	—	40	„

ja edasi iga 20 grammi (ehk selle osa) eest 5 penni.

Protest ja eelnimetatud soowiawaldused saadeti eila teedeministrile.

Uue peenraha trükkimine.

Tulewa aasta algul pannakse käima uued 10-margalised paberrahad. Raha joonistus on täiesti uus ja kunstnik Rosendorfi juhatusel tehtud. Walmistusel on ka 5-margaliste joonistus. Wõimalik on, et peale 10-margal. trükkimist ajutakse 1-margaliste (mis praegu õige inetud on) ja 100-margaliste trükkimisele. Kõikide rahade jaoks on walmistatud uued joonistused.

Liikumas olewa paberraha summa wäheneb.

Wiimase 6 kuu jooksul on liikumas olewa paberraha hulk 170 milj. m. wõrd wähenenud.

Meil liikumas olewate kassatähtede ja 5-prots. wõlakohustuste arw oli 1. weebr. 1919. aastal 16½ milj. Siis kaswas summa iga kuuga. 1. jaan. 1920. a. oli liikumas ligi 591 miljoni m., 1. jaan. 1921. a. 2 miljardi 92 milj. m. Kõige rohkem oli paberraha liikumas 1. juunil s. a. — 2.910.963.264 marka 65 penni. Siit peale algab wähenemine ning 1. detsembrikuul oli liikumas paberraha ligi 2 miljardi 742 miljoni m., seega ümmarguselt 170 milj. marka wähem kui 1. juunil. Et nowembrikuul suuremaid wäljaminekuid oli, siis kardeti algupes, et tuleb uut paberraha juure trükkida. Kuid kuu jooksul oli tarwilisel hulgal sissetulekuid, nõnda et kulud wõidi katta ja weel üle 1 miljoni paberraha liikumisest kõrwaldada.

Loodetawasti wõib riigikassa peawalitsus oma emissiooni wõlga ka detsembrikuul wähendada, sest sel kuul on suuremaid sissetulekuid tulumaksuna loota.

Üldse on riigikassa emissiooni õigus 3 miljardi 200 milj. m., millest 1. dets. tarwitamata oli umbes 450 miljoni marka.

Riigi sissetulekud kuni 1. oktoobrini püsiwad ligikaudu eelarwe piirides.

Esimesel kohal tulude suuruse poolest on piirituse müük, siis tollid.

Käesolewa aasta jooksul kuni 1. okt. on riigil sissetulekuid olnud kokku 2.867.252.687 marka 86 penni ehk ⅔ käesolewa aasta eelarwes ettenähtud tuludest. Üksikutest sissetuleku summadest olgu nimetatud: tulumaks — 119 miljoni m., äri- ja tööstusmaks — umbes 149 milj. m., liikumata waranduste maksu — üle 21 milj. m., maksu kapitaalide ja hoiusummade pealt — üle 4.950 tuh. m., riigi maadest, hoonetest ja metsadest — üle 193 miljoni, riigi ettewõtetest (kaubandusmin. kaubanduslistest operatsioonidest, riigi trükikodadest jne.) — umbes 88 miljoni, juhuslisi sissetulekuid (riigiwaranduste müügist jne.) — üle 382 milj. m., raudteed (reisijate-, kauba-, bagaažhi jne. wedu) — üle 385 milj. m., selle hulgas transiidi weo arwel üle 54 milj. m., post-telegraaf-telefon — ligi 120 milj. m., tollid — 429 milj. m., mitmesuguseid aktsiisimakse — üle 95 milj. m., piirituse ja eeterl müügist — üle 789 milj. m. jne.

Walerahasid wähem liikumas.

Wiimasel ajal on walerahade pakkumisi wähem olnud kui waremalt. Osalt on see sellega seletataw, et inimestel on walerahade tundemärgid teada, ja teiseks, et liikumisest kõrwaldatakse lihtsamale paberile trükitud 500-margalised kassatähed, nimelt ilma seeria-täheta ja 2. ning 3. seeria. Edasi oli ka 500-margalisi liiga palju liikwel ja suuremate summade maksmist wõib kergemini 1000-margalistega toimetada. Arakorjatud 500-margaliste asemele lasti eila liikumisesse 1000-margaliste B seeria 500-margal. kassatähtedest on praegu liikwel A, B ja D seeria.

Poliitiliste wangide wahetamine sünnib täna Jamburis

Narwast, 8. dets. Eesti-Wene poliitiliste wangide esimeste esheloonide wahetamine on Jamburis, reedel, 9. skp. (Eta)

Mõned Austraalia sõjawäes surnud eestlased.

Austraalia High Commissioner Londonis teatas Eesti Londoni konsulaadile, et järgmised kolm isikut on Austraalia sõjawäes Prantsusmaal surma saanud: Nr. 2382. John Henderson (wõib olla Anderson), teenis 10-das Austraalia pataljonis; üles annud, et Mariahamb'ist pärit. Nr. 6631. Karl Petterson (Peterson), teenis 20 Austraalia pataljonis; üles annud, et Tallinnast pärit. Nr. 3598. J. Arman (Hermann?), teenis 56-das Austraalia pataljonis; üles annud, et Pärnust pärit.

Commissioner palub nende pärijate kohta teateid muretseda, sest tema teada olla need kolm kõik eestlased. (Eta)

Riias äri seismas.

„Pall Mall & Globe" kirjutab Riiast: Äri on Riias tegelikult seismas. Linn on igasuguse kaubaga üle külwatud ja elamine ei ole odaw, olgugi et toiduaineid külluses on. Inglise ja Saksa ärid töid suuresti kaupasid sisse, lootes enamlaste kaudu Wenemaale edasi müüa, aga nüüd on seisak. Mõned Inglise kaubamajad kawatsewad äri täiesti lõpetada, sest wiimase 12 kuu jooksul pole mingit äri tehtud. Praegune töö Inglise äridel on wõlaks müüdud kauba eest raha kätte saada. Mitmed Lääne-Euroopa ärimehed tahawad Riia kaudu Moskwasse sõita. Nad on Rootsi, Saksa ja Ameerika suuriride poolt saadetud läbirääkimisi pidama peaasjalikult tulewaseks aprilliks enamlastele 700 weduri tellimise asjus.

Läti, Eesti, Leedu on oma iseseiswuse alles hiljuti saawutanud. Nii tuleb loomulikult palju ära teha, enne kui terwet majapidamist korda suudetakse seada. Neile peab au andma selle eest, mis nad selle lühikese aja jooksul on juba korda saatnud, kui silmas pidada neid suuri kahjusid, mis nad sõja läbi kannatanud. (Eta)

Kawatsetawad muudatused riigikassa peawalitsuse sisemises korralduses.

Wene seaduste järele on pandud iseäralised kohused krediitkantselei ja riigikassa peawalitsuse peale. Meil täidawad esimese ametkoha kohuseid (nagu waluuta ostmine jne.) rahaministeeriumi ametnikud, kuna laenude asja jne. riigikassa peawalitsus korraldab. Et see jaotus otstarbekohane ei ole, on rahaministeeriumis uus kawa riigikassa peawalitsuse sisemise korralduse kohta wälja töötatud. Et mitte uusi ajutusi juure luua, on wõimalik leitud olewat praeguse ajutuse tööd wähe muuta. Kawa järele jaguneks riigikassa peawalitsus kolme osakonda: 1) rahandus (sisendab sise- ja wälislaenusid, waluuta ostusid jne.), 2) eelarwe (riigi eelarwe kokkuseadmine ja täitmine) ning 3) arwestusosakond (riigi arwepidamine).

Haridusministeeriumi sõidentiumid Eesti üliõpilastele wäljamaal.

Haridusmin. poolt on määratud järgmistele tehnika üliõpilastele Saksamaal edasiõppimiseks 1000 Saksa marka kuus 1. sept. s. a. arwates: Ernst Schiff, Alfred Wosmi, Joh. Ostrat, Artur Kirsipuu, Maximilian Grosberg ja Wiktor Kompe. Ernst Johansonile, Riias, on samaks otstarbeks määratud 3000 E. marka kuus. Js. Wann. adwokaadi abile R. Kuusmann'ile on Tallinna Haapsalu rahukogu poolt luba antud wõõraste kohtuasjade ajamiseks nimetatud rahukogus ja selle rahukogu ringkonna rahukohtunikude juures.

Soome iseseiswuse päew.

Nagu „Hufuudstadsbladet" teatab, pühitses Soome oma iseseiswuse päewa 6. dets. traditsioonilisel wiisil. Esiteks pidulik jumalateenistus Nikolai kirikus, millest peale eraisikute paraadiks määratud wäeosad, kadetid ja walge kaart osa wõtsid, kes enese peale jumalateenistust senatipalatsil paraadiks üles seadis, mille kindralmajor H. Åkerman wastu wõttis. Ka Sweaborgis peeti kell 12 päewal paraadi, mille kindluse komandant wastu wõttis. Kell 1,45 oli presidendi juures diplomaatiliku korpuse ja kell 3 teiste isikute wastuwõtmine. Õhtul olid Helsingi teatrites pidulikud etendused. Kogu päewa kestwusel müüdi linnas sõdurite kodu asutamiseks siniwalgeid lipukesi. (Eta)

Saadetused nõuk. Wenemaale.

6. dets. — 18 wagunit saapaid, 2 wag. paberit, 4 wag. tahukiwa, 2 wag. õlelõikajaid, 3 w. magusalahutajaid, 1 w. segakaupa, 1 w. kilwimasinaid, 1 w. raudtee roopaid.

7. dets. — 40 wagunit jahu, 19 w. nisu, 5 w. riisi, 1 w. tahukiwa, 1 w. segakaupa, 2 w. paberit.

6. dets. tuli nõukogude Wenemaalt 50 ja 7. dets. 107 tühja kaubawagunit transiitkauba alla. —a.

Tallinnast.

Linna 1922. a. eelarwe.

on 6½ miljoni margalise puudujäägiga kokku seatud. Seda puudujääki loodetakse katta wiinamüügist, mida linn tulewal aastal oma kätte wõtab.

Eelarwe kinnitamine wolikogu poolt jääb uue aasta esimeste koosolekute jaoks, sest tehnilisel põhjustel ei sundeta seda enam 14. detsembri koosolekule ette panna.

Terwishoiuline järelwaatus linnas.

16. kuni 30. nowembrini pandi terwishoiu osakonna ametnikkude poolt toime 826 järelwaatust. Nendest: 748 toiduainete äris ja 78 hoowis. Rahuloldawas seisukorras leiti 401 toiduainete äri ja 42 hoowi; wähemaid korratusi, mille kõrwaldamiseks tähtaeg antl, leiti 334 toiduainete äris ja 32 hoowis. Suuremate korratuste pärast tehti protokoll 13 toiduainete äriomaniku ja 8 majaomaniku peale.

Peale selle wõeti 76 piima ja 1 hapukoore proow, millest alawäärtuslised olid 10 piimaproowi ja 1 hapukoore proow. —t—

Jaani kiriku laulukoor

algab lähemal ajal jälle oma tegewust koguduse teise organisti P. Laja juhatusel

Suurem õpereis kawatsusel.

Tallinna college ja rahwaülikooli kuulajate kogu kawatseb kewadepoole suuremat õpereisi kodumaa tundmaõppimiseks korraldada. Opereisil tuleks lähema waatluse alla tähtsamad ja ilusamad kohad kodumaal. Wõimaluse puhul kawatsetakse õpereisi ka wäljaspoole kodumaa piire korraldada. —et—

Toetus K. Leinuse lastekoorile.

Haridusministeerium on määranud K. Leinuse muusikakursustele ja lastekoorile 40 tuh. marka ühekordseks toetuseks. Js.

Arstiabide kursused.

Sõjawäe terwishoiu ja terwishoiu peawalitsuse juhatajate nõusolekul korraldas Eesti arstiabide selts oma liitmetele 3-kuulised maksuta kordawad kursused. Kursused algasid 8. dets. ja peetakse I sõjawäe haigemaja juures.

Optantisid tulnud.

Keskmädalal, 7. dets. jõudsid Narwa nõukogude Wenemaalt 16 optanti. Kõik optandid on Siberist, Irkutski linnast 18. oktoobril s. a. oma reisi ette wõtnud, mis senini kestnud. —b.

Tööliste elu.

Töökojad ei täida oma kohuseid haigekassa wastu.

Nagu Tallinna ühine haigekassa wanemale töökaitse kommissarile teatab, on temal kindlad andmed, et Warblase tän. nr. 5 asuw E. tisleri töökoda ainult osa töölisi haigekassasse üles on wõtnud ja nendegi eest makstab haigekassale protsendid ainult 8-tunnilise tööpäewa pealt. Ülejäänud tööde eest ei ole nimetatud töökoda mitte maksnud.

Niisama ei täida ka töökoda teisi kohuseid haigekassa wastu: saadab haigekassale tarwisminewaid teateid juhuslikult ja hooletult, saadab raha liiga korratult, näituseks, praegu on maks septembri kuu lõpu eest alles weel tasumata. Teine samane ettewõte on Wäike-Karja tänawal nr. 1 (Passahi hoowis) ajuw wärwimise ja pesemise töökoda „Union." Niimetatud töökoda ei ole üldse oma töölisi haigekassa alla üles wõtnud.

Haigekassa palub wanemat töökaitse kommissari sundida eelnimetatud ettewõtteid oma kohustusi haigekassa wastu täitma. S.

Töölised ei saa palka kätte.

Töö- ja hoolekandeministeeriumi on palwega pööranud 15 töölist, kes Saaremaal kindlustööde juures kauemat aega teeninud on. Nimelt on nendele palgamaksmine täiesti ärunustatud. Juba rohkem kui kuu aega on möödas, kui töö lõppes, kuid praegu on weel saamata töötasu septembri ja oktoobrikuu eest. S.

Segakommisjonide walimised Järwamaal.

Segakommisjonide walimised Järwamaa waldades, mis 4. detsembriks olid määratud, läksid täiesti narsta.

Nüüd on Järwa maakonnawalitsus 6. dets. s. a. telefonogrammiga waliawalitsustele neis waldades, kus walimised pidamata jäid, kohuseks teinud järelwalimisi 11. detsembril s. a. toime panna. Walimised on töölistele kell 11 päewal ja tööandjatele kell 2 päewal, kuna maakonna segakommisjoni liikmete waliminej 13. dets. peale edasi on lükatud. S.

Roomas prints Said Halim-pascha surmatud.

Berliinist. 7. dets. Roomast teatatakse: Eila lastt Roomas tundmata isiku poolt endine Türgi suurwesiir, prints Said Halim-pascha maha, sel ajal kui ta woorimehega sõitis. (Eta)

President Hardin[g] ressi kiri

Londonist. 7. dets. Wa[illegible] katse: Oma kongressikirjas joon[illegible] Harding a[illegible]tise tarkiisiseaduse ja [illegible]gasimaksmise seaduse rutulist [illegible]

Londonist. 7. dets. Wa[illegible] katse: Kirjeldades raskusi, mis [illegible] gajärjel, ütles Harding oma [illegible] Meie ülesanne oleks wähem ra[illegible]nult enestega tegemist oleks. [illegible] oma majandusliku elu peaasjalik[illegible] seadma, nad peawad selleks ka [illegible] pingutusi tegema, meie wõime [illegible]nult aidata. Kergendades meie [illegible] gimusi, aitame meie ka iseendid[illegible]

Londonist. 7. dets. Re[illegible]nist teatatakse: Wenemaa kohta [illegible] oma kongressikõnes: Meie ei [illegible] gude walitsust ega salli tema [illegible] Wene näljahädaliste kannatuste[illegible] peame kõrwale jätma kõik poli[illegible] Mina soowitan sellepärast mä[illegible] abiandmise komitee käsimada 10[illegible] lit wilja ja miljon bušelit je[illegible]

Londonist, 7. dets. R[illegible]tonist teatatakse: Kõneldes k[illegible]neknust tühjaks tunnistada kõik[illegible] et wõimalik oleks maksusid [illegible] dega sisse wectawate kaupade [illegible] ütles Harding: Lepingute üle[illegible] kirjeldamata segadust kauband[illegible] isegi korratuses on. Mõne n[illegible] neb walitsus kongressile ette te[illegible] rika kaubalaewanduse seisukorr[illegible]

Jaapan Hughes'i laew[illegible]neku wastu wõ[illegible]

Berliinist 7. dets. Na[illegible] teatatakse, on Jaapani delega[illegible] awaldanud Hughesi poolt ettepa[illegible] proportsiooni 5:5:3 kohta. A[illegible] Jaapan weel mõningaid tingimi[illegible]

Unionistide õigused

Londonist, 7. dets. Re[illegible] abipresident Griffith teatas t[illegible] kokkusaamisel Lõuna-Iiri uni[illegible]ga on heaks kiitnud eelnõu, [illegible]tidele täielik esitus Iiri par[illegible] kojas kindlustatakse. Ka wõ[illegible] wamisit kuulda ülemkoja põhi[illegible]tamisel. Unionistide huwid o[illegible]tatud parlamendis. Griffith [illegible] Meie tahame kindlustada, et [illegible] koos töötada kõigi teiste Iir[illegible]dega.

Jirimaal wabastat[illegible]

Londonist. 7. dets. R[illegible] teatatakse: Kuningas andis käs[illegible]li isikuid, kes Jirimaal wangis[illegible]

Leedumaa tahab S[illegible] lahti saad[illegible]

Berliinist, 7. dets. Le[illegible]nõuda, et Saksamaa ära wahe[illegible] Leedumaal liikumas olewad [illegible] Saksa paberraha. Peale selle [illegible]da, et Saksamaa tasuks oku[illegible]dade raudteede jne. ehitamis[illegible]

Wõitlused Ida-K[illegible]

„Hufuudstadsbladet" kirjutab [illegible] Karjala keskkomitee eila õhtul t[illegible] Paadenest põhja pool käimas, [illegible]leb, et karjalased nimetatud kohast[illegible]tawasti Särkijärwini on tagane[illegible] samas raportis, milles ka wäikes[illegible] märgitakse, lasewad aimata, et p[illegible] siiski mitte enamlastest nii waba [illegible] teatati. Raportis kõneldakse nime[illegible]jed Sorokasi Suikujärwile kallale [illegible] koht warema teate järele enamlas[illegible] olema.

Wiimase sõjapõudnud „Berlinge[illegible]ris leidub artikkel Karjala sõja t[illegible] Moskwaga naljatada ei wõi ja e[illegible] enamlastele wäga tähtis on ning [illegible] kõik jõu kokku tahawad wõtta, [illegible] hakkamisi maha suruda.

Moskwast, 7. dets. Tõsisi[illegible] walitsusele, et nõukogude wägede [illegible] helesegamise Ida-Karjala asjus [illegible] nõukogude Wenemaa juurde[illegible]

Poolamaa esitaja Mo[illegible] teerib.

Warsawist, 8. dets. [illegible] Moskwas protesteeris nõuko[illegible] energiliselt selle wastu, et [illegible] gab Poola Leedu piirikõnelus[illegible] nõukogude walitsusele meele, [illegible] rahulepingus selle küsimuse a[illegible] Leedu wahelisteks asjaks on t[illegible]

Uue walitsuse ajutam[illegible]

Berliinist, 8. dets. (Ra[illegible] Sileesia piirimäärimise kommisjon [illegible]bori ja Olenwitzi maadeelimi [illegible]

Briandi seletus Pra[illegible]

Londonist, 7. dets. P[illegible] Briand andis eila senatis sel[illegible] konwerentsist ja Saksamaa h[illegible]sudest. Selle peale awaldati [illegible] 249 häälega 12 wastu. B[illegible] kõnes, et Saksamaad peab [illegible]sid tarwitusele wõtma oma [illegible]randamiseks. Saksamaa pe[illegible] kõrgendama, et tal wõimalik[illegible]mise kohustusi täita.

Läbirääkimised wälispoli[illegible] 460 häälega 100 wastu edas[illegible]

Usaldusawaldus Bon[illegible]

Berliinist, 7. dets. Room[illegible]lia saadikutekogu awaldas Bo[illegible] häälega 105 wastu. Saadikutekogu [illegible] abinõud oma autoriteedi alalhoi[illegible] kulbalekippumiste wastu.

Rahwamajanduse osa.

Asjaajamisest meie raudtee kaubajaamades.

Endise Wene walitsuse aegse asjaajamise kohta nii mundes ametiasutustes kui ka raudteedel kuuldus palju nurinat, paistis wälja, et meil igal sammul „tschinownikutega", nende 20-da kuupäewa inimestega, kelledel aegade jooksul ajude asemele „bumaaga" ajunud, tegemist oli, kes oma otsekohest kohust täites wälja paista lajid, nagu oleks nad ei tea kui suure heateoga maha saanud. Arusaadaw, et jootrahad ja muud „määrimised" igapäewasteks talitusabinõudeks said.

Kuid mis wõis sinna parata? Meie pidime seda wälja kannatama, sellega kui paratamata pahega leppima, isegi tänuliku näo ette tegema, kuigi käsi taskus rusikasse kippus minema.

Ajaratta ootamata pööre wiskas endise korra ja kõrwaldas endised seisukorra peremehed, kõrwaldas ka paljud muulased „tschinownikud" meie raudtee teenistusest juba nende meie riigikeele mitteoskamise põhjusel.

Meie ärimehed, kellel kaupade saatmise ja wastuwõtmisega iga päew raudteel tegemist — hingasid kergemalt. Noh, omad mehed, meie omal raudteel, külap waatawad nad iga kaubasaatja kui oma kaaskodaniku peale ja püüawad neile asjatalitust nii palju kui wõimalik kergitada. Ja esimestel, meie oma riigi sündimise aegadel paistiski see nii wälja. Ametnikud olid publikumile ime wastutulelikud.

Ei läinud aga kuigi palju aega mööda — muutusid ajad, muutusid inimesed, — paistab kui peituks meie ametiasutuste seinte wahel mõni kihwt, mis seal teenijate meeled ära mürgitab, nagu lasuks seal weneaegne wanne, mis sinna sattunud inimesed masinateks muudab, mis töötawad nii nagu nad üles pööratud ja õlitatud saawad. Mitte warjugi sellest lahkusest ja wastutulekust, mida meie näituseks Soomes ehk mujal meie piiritagusel leida wõime.

Näituseks wõiks tuua meie raudtee suure-kiirusega kaubajaama. Nõnda on küll ta ametlik nimi — aga õiglasem oleks teda — kõige aeglasema kiiruse ehk tigusammudel — asjatalituse kohaks nimetada. Sest igaüks, kellel õnnetus osaks saanud siin kaupa ära saata, teab jutustada, kui mitu tundi kallist aega tal selle operatsiooni peale ära kulus.

Nii naljatas üks kaubasaatja, kes paari tühja kasti wististi Keila saatis, et ta selle ajaga, mis siin saatmise peale ära kulunud, omad kastid juba isegi poole Keila tee peale (Nõmmele igatahes) oleks wõinud ära wiia.

Kuidas tehakse siin operatsioone? Esiti wiiakse kelgu-, käru- ehk woorimehel pakid „suure" kiirusega kaubajaama, laotakse hunnikusse ja asutakse sappa kaalumist ootama. Kaaluja aga harilikult ei mõtlegi nii pea ilmuda ehk talitab siin-seal muid asju. Kui ta siiski mõnetunnilise ootamise järele heaks arwab kaalumisele asuda ja kaalu sedelid armulikult wälja jagab, mis iga kauba saatja ise pakkidele külge kliisterdama peab, siis pole sellega nõel kaugeltki asi õtendatud, sest, saatelehte küsides, kuuled, et seda alles peale lõunat weel sagedamini aga alles homme kätte saad.

Küll on suur kiirus! Tahtsid täna Baltiskist wärskeid kalu tooma minna. Saadad tühjad kastid ettenäitaja peale wälja — ja pead nüüd wäljasõidu homseks edasi lükkama, sest saatelehtede wäljakirjutamine pole „suure" kiiruse jaamas ühe päewa töö!? Järgmisel päewal on aga kala hinnad hoopis teised ehk pole neid ülepea enam saada.

Küsime nüüd — on see saatelehtede wäljakirjutamine nii suur töö, et see erakorralist tööjõudu nõuab, ja imeks tuleb panna, mis wõidawad teenijad sellega, et nad hoolega „tänaseid toimetusi homse warna wiskawad," eks homme tule jälle homsed saadetused peale, miks ei tehta juba täna (nagu see enamasti kitsaroopalise jaamas sünnib) tänased paberid walmis.

Miks wintsutatakse kaubasaatjaid mitmetunnilise korra ootamisega ja mitmekordsete paberite järelkäimisega?

Arimeeste kallist aega sarnaste ootamiste ja edasi-tagasi jooksmisega raisata, see on lubamata nähtus. Seda wõib ainult seal lubada, kus logelemise tähe all elutsetakse, meil aga nõuab algaja tööstuse- ja ärielu ülikiiret asjaajamist ja tööd ja jälle tööd igal sammul ja iga laua taga.

Ei jatku tööjõudu jookswate asjade läbiwiimiseks kauba kontorites, siis pandagu sinna inimesi juure, — ei ulata praeguste teenijate palk äraclamiseks ilma jootrahaliste toetusteta, siis tõstetagu nende palka wähemalt äraclamise miinimumini, — ei taha nad aga kas harjunud kombel ehk liht jonnakusest publikumile wastu tuila, siis wabastatagu neid tiiutawast tööst ja pandagu asemele need, kes tööd teha tahawad ja kes aru saaks, et nemad ikka publikumi tarwis kontoris istuwad ja ei mitte ümberpöördult.

M. K.

Wabrikud suurendawad tööd.

„Prima" siirupiwabrik,

mis Kloodi mõisas asub, algas hiljuti tööd kahe wahetusega, nii et praegusel ajal seal 12 täiskasuwanud töölist tööl on.

Mereküla sawitöötus,

mis juba pikemat aega seisis, algab detsembrikuu keskel jälle tööd kahe töölisega.

O.-ü. „Wiru" tärklisewabrikus

on siirupi walmistamise jaoskonnas ajutiselt kolme tööwahetuse peale üle mindud. —b.

Uue ettewõtte awamiseks luba antud.

Tallinna linnawalitsuse järelpärimise peale on kaub.-tööstusministeeriumi tööstuse-osakond teatanud, et tema Jaan Kaus'ile Tallinnas, Kopli tän. nr. 16 esitatud plaani järele lubab mehaanilist saapatöökoda sisse seada ja seal tööd alata. S.

Nõukogude Wenemaalt.

Wene sadamates raadiolõhendus katkestatud.

Wene wälisasjade kommissariaat Moskwas annab arusaamatuste ärahoidmiseks teada, et kohalised walitsused järgmistes sadamates raadiolõhenduse katkestanud on. Need sadamad on — Petrograd, Murmansk, Arhangelsk, Odessa, Noworossiisk, Tuapse, Nikolajewsk, Feodossia ja Sewastoopol.

Nendesse sadamatesse sõitwate laewade juhid saawad selleks ette hoiatatud.

Riikliku kredidipank Nõukogude maal

on ametlikku kinnitust leidnud. Walitsuse poolt on uue rahaasutuse oodetaw puhaskasu järgmiselt otsustatud ära jagada, — nimelt langeb sellest 50% tagawara kapitaaliks, kuna 20% panga teenijate wahel ära jaotatakse ja 30% riigile langeb.

Raha saatmine Nõukogude maale.

Raha operatsioone riigiasutuste kui ka eraisikute tarwis toimetasid siiamaale rahwuskommissariaadi kassad. Nüüd kästakse uue dekreediga sarnased kassad ka wäliskommissariaadi kaubandusliste agentide juures awada ja lubatakse nendele rahasaadetusi Nõukogude maale ka eraisikute tarwis piiramata suuruses wastu wõtta. Raha edasisaatmine wõib posti kui ka telegraafi teel sündida. Raha maksetakse wäliswaluutas sisse ja antakse saajale Nõukogude raha wälja kursi järele, mis rahakommissariaat kindlaks määrab.

Wäljamaa majanduselu.

(„Päewalehe" wäljamaa kaastööliselt).

Ameerika Ühisriikide wäliskaubanduses

on suurt tagasihoidu märgata. Käesolewa aasta ühekssa esimese kuu jooksul ulatab kaubanduse läbihäälu 5.425 milj. dollari peale (sissewedu — 1.873 milj.; wäljawedu 3.552 milj.), kuna 1920 a. sama aegjärgu tegewus ulatas 10.438 miljoni dollari peale (sissewedu 4.358 ja wäljawedu 6.080 miljoni doll.). Wäljawedu ülekaal on kõikuma hakanud: 1920 a. — 1.722 miljoni, 1921 a. — 1.679 milj. dollarit.

Kahanenud on nii wälja- kui sissewedu:

	septem. 1921.	august 1921.	juuli 1921.	septem. 1920.
Sissewedu	180	194	177	363 milj. d.
Wäljawedu	325	375	321	605 milj. d.

Wähenemise põhjusteks ilma kriis ja hindade alanemine. —th.

Prantsuse riigiwõlg

ulatas 1921 a. 1. oktoobril:

Siselaen: pikaajaline 101.803 milj. fr., tähtajaline 42.530 milj. fr., jooksew 93.534 milj. fr., kokku 237.867 milj. fr.

Wälislaen (al pari): kaubandusline 6.105 miljoni fr., poliitiline 29.420 milj. fr., kokku 35.525 milj. fr., — mis 1. okt. päewakursiga 85 miljardit oleks ja siselaenuga kokku 327.867 miljoni fr. wälja teeks. —th.

Prantsuse 1922 a. eelarwe

esitati poolteise miljardilise puudujäägiga saadikute kogule.

Korraline budget: kulud 21.753 milj. fr., tulud 19.777 milj. fr.; puudujääk 1.976 milj. fr.

Erakorraline budget: kulud 3.200 milj. fr., tulud 3.550 milj. fr.; ülejääk 350 milj. fr.

Loodetakse eelarwet tasakaalustada ilma uute maksude pealepanemiseta. —th.

Kaubandusliisele wabadusele.

Kaupmeeste ja äritegelaste kongressi istumine Pariisis kujunes meeleawaldusiks walitsuse ebaõige seisukoha wastu, mida wiimane nende hindamises tarwitab. Nõuti paljude seaduste kõrwaldamist: 1916 a. seadust lubamata spekulatsiooni wastu, kui sõjaaegset, mis automaatiliselt ka sõja lõpuga kaduma peaks, seadust, mis peaasjalikult sõjaaegsete kaupmeeste wastu määratud; nõuti õiglasi maksude jagamist, ja wastawa asutuse reformi, mis paremat maksukorraldust wõimaldaks. Riigi monopolide kaotamist, mis sellele ainult kahju toowad. Ametnikkude arwu wähendamist detsentraliseerimise abil, ja awaliikkude, rahwale määratud asutuste paremat korraldamist; 720 frangilist ametnikkude elukalliduse taju kaotamist 1922 a. eelarwes, jne. Protesteeriti, sest enam waikida ei tohi — see oleks nõrkuse tunnus, ja endiselt edasi minna enam ei wõida. Kaubandus peab wabades otudes kõige õiglasemalt ja kasullikumalt töötama. —th.

Börse ülewaade.

Saksamaale moratooriumi- ja laenuandmise küsimus lasep Saksa marka wahetpidamata üles-alla kõikuda. Rahwuswaheline spekulatsioon suurendab selle kõikumise ulatust (amplitude) weel märksalt, nii et nõnedel börsedel, olgu näit. Helsingis ühel ainsal päewal kõikumisulatus 50% oli. Ka meie börsel tundusid need kõikumised, kuigi küll kõigekõrgema kursi päew — 2. dets., börse päewaga ei kohtanud. Tallinna börsel tõusis kurs sellega 210-ni, erawisil on siiski kuni 2.40-ga ja pärastlõunat üksikutel juhtumistel isegi 2.60-ga tehtud. Sellele järgnes 3. detsembril 1.90-ga õige tuntaw wastlõõk, mis 6. dets. 1.70-ga edasi kestis. Eilasel börsel tõusis Saksa mark jällegi 1.90 peale.

Eesti m. kindlamaks muutumine ja samaajaline mõõduandwate wäliswaluutade wajumine Tallinna börsel kestab tahistamatalt edasi, kuna naelsterlingid 1335-e ja dollarid 380-e peale on wajunud.

Nõudmine ja pakkumine seisawad tõlesti talakaalus.

Börse kursisedel.

8. detsembril 1921. a.

Waluuta:

	Lõpud: Tehtud	Ostjad	Müüjad
1 naelsterling . . .	1·35	1525	1535
1 dollar	380	375	381
100 Saksa riigimarka	190—187½	185	190
100 Soome marka . .	690	690	700
100 Rootsi krooni . .	—	9000	9050
100 Taani krooni . .	—	7050	7100
100 Prantsuse franki . .	—	2800	2 50
100 Hollandi guldenit	—	13600	13650
100 Läti rabla . . .	—	132	135
1 kuldrabla	—	185	—
1000 Soweti rubla . .		—	2
100 Tscheho-Slowakkia kr.	—	435	440

7. detsembril 1921. a

Stokholm.

1 naelsterling	17,00
100 franki	31,45
100 dollarit	415,00
100 Saksa marka	2,0 5
100 floriini	149, 0
100 Taani krooni	78,40
100 Soome marka	7,60

Berliin.

1 naelsterling	859,10 — 860,90
100 franki	1585,90 — 15 9,10
100 dollarit	20890,00 — 20946,00
100 floriini	7492,50 — 7507,50
100 Taani krooni	3946,05 — 395 ,95
100 Soome marka	387,60 — 388,40
100 Rootsi krooni	5044,95 — 5055,05

Praag.

1 naelsterling	368,00 — 370,00
100 franki	718,90 —718,00
100 Saksa marka	42,10 —42,90

Üks wana sõber on parem kui kaks uut!

Seda tõendawad teile Aktsia Selts „LAFERME" Tallinna paberossid :: :: :: ::

№ 6 — 25 tük. 50 Mk.

Jõulu wäljamüük!!

Kõiksuguseid riidekaupe alandatud hindadega

№ 9. „Estonia" teatrimajas, riidekauplus № 9.

Rutake!

Weel enne pühi wõetakse tellimisi wastu nahktõdede peale. Töö tehakse ruttu ja korralikult.

Moodiäri M-me M. Terras.

Harju tän. nr. 39.

Ilmus müügile kuukirja

„Loodus'e"

I wihk.

- Hind 60 marka. -

K.-ü. „Loodus"

Tartus.

12 RUTAKE 12

Kuni Jõuluni saate iga tosina piltide ja postkaartide suurendusi kuni elusuurusenii **hinnata** kaasa. Laste üleswõtte jaoks soe ruum. Üleswõtted päewa- ja kunstijõel walgusel. Jõulutellimist. palun rutata. Awatud õrtsi ja pühap. Kunstpäewapildi töökoda

Joh. Hallikas, Wiru tän. nr. 12.

Singeri ühtlusmajanduse kauplusega ühes majas

Kujur A. Weizenberg †.

N. Kann.

IX.

Nüüd tulid weel uued kulud juure. Awalikult oli wäljakuulutatud, et Tallinnas ja Riias Eesti ja Lätwija kahesajaaastase Wenemaa külge liitmise mälestuseks tahetakse Peeter I monumendid ehitada ja seks otstarbeks kutsutakse kunstnikka wõistlema. A. W. on 72-aastaseks saanud, kuid temas ei ole ikka weel usk kadunud oma jõu ja õnne sisse. Pealegi loodab ta, et kodumaa ajakirjandus seks kaasa mõjub, et Tallinnasse Eesti kännust wõrsunud kunstnik monumendi peaks ehitama, mitte aga mõni wõõras. A. W. walmistab kaks mudelit ja saadab nad Riiga wõistlusele. Kuid Wenemaalt ja Saksamaalt on peale W.-i mudelite saadetud weel 58. Auhindasid oli 4. Esimese auhinna sai hra Baumann, kes Tallinnamaalt pärit oli, A. W. aga ei saanud miingisagust auhinda. Ehk küll hra Baumanni töö esimese auhinnaga oli kroonitud, ei antud tööd mitte temale, waid ühele teisele kujurile.

Nüüd oli lootus A. W.-il Tallinna peale. Eestlased olekjid muidugi hea meelega näinud, et tellimise Eesti kunstnikud-kujurid, kas A. Weizenberg wõi A. Adamson, oma kätte oleksid saanud. Monumendi ehitamise ja rahakorjamise komitees otsu kuus liiget: kuberner, abikuberner, parun Dellingshausen, parun Girard, linnapea W. Lender ja hra K. Mänd.

Wõistlusest osawõtma kutsuti kuus kunstnikku: professor Beklemishew, akadeemik Bach, hra Ober, akadeemik A. Adamson ja A. Weizenberg. Igaühele neist garanteeriti, et nad oma mudeli eest 700 rbl. saawad. Mudelid seati kunstide akadeemias Peterburis üles. Akadeemia kunstnikud walisid esimeseks akadeemik Bachi kuju; Tallinna komitee liikmed olid suuremalt osalt prof. A. Adamsoni ja A. W.-i kujude poolt. Otsustajaks pidi olema Wene keiser. Keiser ei wõtnud ühtegi mudelit wastu, waid pani, nähtawasti kellegi mõjuwa isiku soowitusel, Peterburi juudisoost kunstnik-kujurile Bernstammile, kes wõistlusest ei olnud osa wõtnud, ette Tallinna Peter I mälestussammast ehitada. Juut Bernstamm, kes Pariisis oli kuulsaks saanud, ehitas siis ausamba, mis praegu weel Tallinnas heinaturul Eesti kahesajaaastast allawust Wene riigile meele tuletab. Eesti omad kunstnikud A. Weizenberg ja A. Adamson pidid 700 rublalise tasuga leppima. Kui meie aga praegu selle wõistluse peale tagasi waatame, siis wõime wististi rahul olla, et juut selle ausamba ehitas, mida meil kawatsetakse kusagile kõrwalisemasse paika asetada, kus ta nii wäljakutsuwalt meie rahwuslist tunnet ei riiwaks. Tema asemele peaks aga tulema kuju, mis wabale Eestile kohasem oleks, kui tema orjapõlwe meeletuletamise monument. Küll ei saa wana maestro Weizenberg sellest waba Eesti mälestusmärgi ehitamisest enam osa wõtta, kuid A. W.-il on anderikkad järeltulijad wanas hallpeas akadeemik Adamsonis ja nooremas kujur-kunstnikus Koort'is. Suur sündmus — Eesti rahwa wabanemine teiste rahwaste walitsuse alt ja tema iseseiswaks tunnistamine suurte ja wähemate rahwaste poolt — peaks küll nii tähtis olema, et Eesti rahwa kunsti geenius monumendi järele jätaks, mis meie wabanemist tulewatele põlwedele ja ka wõõrastele meele tuletaks.

A. Weizenbergi elu Peterburis muutus aastaastalt ikka kibedamaks. Ka enne oli tal raske olnud, kuid siis oli ta ikka weel tööd leidnud. Mida wanemaks ta aga muutus, seda enam kadus tema töötõõme wastu usaldus.

Jällegi pöörab ta kunstiakadeemia poole ja palub selleti toetust. Kui sealt wanale kunstnikule mitte wastu ei tulda, kogub ta wanemate akadeemikute, professorite ja wõimukandjate Balti mõisnikkude allkirju selle kohta, et tema marmorikujud „Kristus", „Barabas" ja „Eewa" kõigiti kõlbulikud tööd on.

Kui tal sarnane mõjuw dokument käes, pöörab ta uuest palwekirjaga keiser Nikolai II poole, et kolm ülemalnimetatud marmorist kuju ermitaažile ostetaks. Wanal kunstnikul tuli nüüd mitu pikka nädalat oodata, kuni ta wiimaks wastuse sai. Wahepeal käis ta wea kõik professorid ja akadeemikud läbi, ja kuulas ühelt ja teiselt, kuidas asjaolud seisawad Muuseas sai ta teada, et ermitaažhi direktor, kellelt kujude kohta heaksarwamist oli küsitud, umbes järgmise wastuse oli annud: „Weizenbergi tööd on küll korrektselt ja õieti tehtud, aga neis puudub kunstitunne ja sellepärast ei ole neil wäärtust. Meie ei wõi neid kusagil keiserliku kunstikogus tarwitada."

See otsus ütles juba ette, et ka nüüdne palwe tagajärjeta jäetakse. Muidugi hakkas W. nüüd jälle sõõdlasi otsima ja selleks pidas ta seekord akadeemia rektori Beklemishewi ja akadeemia presidendi abi krahw Tolstoid. 26. juunil 1910. aastal, mida ta omas elulookirjelduses oma õnnetusepäewaks nimetab, saab ta kirja, milles teatatakse, et ta palwe tagasi lükatud on. Nüüd on W-il selge, et tal kõrgetelt ja kõige kõrgematelt isikutelt midagi enam oodata ei ole. Nüüd peab teda tema sugurahwas aitama, ja peaasjalikult Tallinna linnawalitsus, mille eesotsas sel korral insenner W. Lender on.

Kuid rahahäda on wanal kunstnikul just sellel ajal kõige suurem. Kõik Peterburi eestlased, keda ta oma sagedate rahanurumisega kangesti on ära tüütanud, ei anna temale enam raha. Pandimajasse ei wõeta ta kujusid mitte enam wastu, Eesti laenu- ja hoiuühisuses Peterburis, kus tal paar kuju laenude kindlustusets olemas, on ta oma krediidi täitsa kaotanud. Kegi ei taha temale ka wekslit alla kirjutada, sest igaüks saab aru, et wekseli allakirjutajal pärast raha, mis selle wastu saadud, panka tagasi maksta tuleb. Kuid nii palju saab ta ikkagi weel laenata, et ta Tallinna sõita ja linnapea Lenderiga, linnanõunik J. L. Jürgensiga ja pea kõigi linnawolimikkudega räätida wõib. Siin palub ta, et linn tema gipsist kujud omandaks ja nende jaoks ühe suurema ruumi annaks.

Tallinnast sõidab ta Tartu, tahab prof. Zoege von Manteuffelile ettepanekut teha, et wiimane teda prof. Bergmanni monumenti teha laseks, kuid prof. Zoeget ei ole Tartus ja sellepärast räägib ta J. Tõnissoniga jälle kord Aleksander I monumendi ehitamise pärast. J. Tõnisson oli aga selle monumendi ehitamise wastu. Nüüd sõidab ta üle Wõru, kus ta jugulastelt raha laenata katsub ja ka siit enam raha ei saa, tagasi Peterburi.

Wahepeal on tal nagu ununenud, et tema kujusid keiserliku ermitaažhi ei ostetud. Ta annab uuest keisri nime peale palwekirja sisse, et temale tema kõrge wanaduse pärast toetust antaks. Keisrile ei pandud tema palwekirja ette, küll aga anti temale kojaministri kantseleist 200 rbl. toetusraha. Ühtlasi käis ta mitme akadeemia professori juures, keda ta ise oma ägedamaks wastasteks pidas, ja halises neile oma häda. Need andsid temale siis wähemaid summasid ja kujur Salemann, kellele ta juba waremalt 325 rbl. wõlgnes, andis temale weel 100 rbl.

Selle rahaga sõitis ta Wõru linna, kus juba mõne aja eest oli mõte tekkinud Dr. Kreutzwaldile monumenti ehitada. Siin kutsuti „Kandle" seltsi eestseisus kokku ja harutati monumendi küsimust. Awaldati arwamist, et selleks Wene walitsuse poolt raha ei anta, kuid W. lubas ise raha wälja nõutada, kui ta Peterburisse tagasi jõuab. Sealt jõiris W. Pärnu, et siin kaupmees H. Ammende haua-samba pärast proua Ammendega läpulikult läbi räälida, kuid wahepeal oli nimetatud proua juba Riiast teise kuju tellinud, selle peale waatamata, et temaga selles kokku oli räägitud. Muuseas käis ta oma tuttawate juures, kus ta ikka head wastuwõtmist oli leidnud ja nende abil läis tal korda uut laenu Pärnu hoiu- ning laenukassas teha. Sealt saadud rahaga oli wõimalik Tallinnasse sõita, kus ta jällegi wisitte kõigi linnawalitsuse liigetele tegi. Kuid siin tehti temale küll lahke nägu, aga küsimus ei olnud mitte märksi edasi nihkunud. Asi seisis lihtsalt selles, et linnawalitsusel allikat ei olnud, millest W-i kujude osajummat katta ja peelegi ei tahanud kubermangu linnasajade osakonna ülem linnale luba anda sarnaste asjade peale raha wäljaanda. Tallinnast sõidab W. uuesti Tartu ja saab nüüd prof. Zoege von Manteuffeliga kokku ja küsib, kuidas prof. Bergmanni monumendi tellimisega lugu on. Prof. Manteuffel selgitab temale, et monument juba Saksamaal kujur Hildebrandi juures olewat tellitud. See asjaolu pahandab wäga Eesti kunstnikku. Tema sõidab Peterburisse tagasi ja arwab, et tema äparduse põhjuseks Tartus tema rahwus on.

Nüüd katsub ta Peterburis riigiwõlikoguga õnne. Ta räägib Eesti saadikute Schulzenbergi ja Terrasega ning Tallinnamaa mõisnikkude esitajaga parun Schillingiga, et need riigiwõlikogu presidendilt luba nõutaksid tema kujusid riigiwõlikogus üles seada. Seda luba ta sai, kuid kujusid ei ostetud ja W-il oli sellega ainult weokulusid kanda

Wahepeal oli ta gipsist reliefi „Kristus Ketsemani aias" walmis saanud, mida ta otsustanud oli Peterburi Jaani kirikule kinkida, kus ta kogudusse liige oli. Ta seadis selle altari kõrwale üles. Pastor Rudolf Kallas ja mõned kogudusse liikmed andsid kunstnikule wastutajuks selle eest 50 rbl., mis reliefi materjaali kulud kinni kattis. Selle rahaga sõitis kunstnik W. uuest Tallinna, ja pakkus nüüd kõiki oma gipsist kujusid linnale 5000 rbl. eest müüa. Kujusid oli kokku 80. Kuid ka sel korral, ehk küll W. jälle kord kõik linnategelased läbi käis, lükati asi edasi.

Kuid W. ei olnud mees, kes ennast oleks ära heidutada lasknud. Preili Zoege von Manteuffel, kellele ta oma töödest päewapiltilised üleswõtted oli saatnud, kirjutas neude järele kiiwa arwustuse W-i töode üle „Revaler Zeitungis". Seda kirjeldust refereerisid ka eestikeelsed ajalehed. See oli 1912. aastal. Sellega oli kunstnikul jällegi põhjus Tallinna Eesti publikumile ettepanekut teha, et tema kujud omandataks. Uuest käis ta kõik linnategelased ja Eesti haritlased läbi ja seekord otsustasid Tallinna Eesti haritlased rahakorjandust oma keskel wõime panna ja kujud linnale omandada. Mõne nädalaga oli üle 2000 rbl. raha seks otstarbeks korjatud ja adwokaat J. Poska andis nõu seda summat linnawalitsusele W-i kujude omandamiseks annetada. Ühtlasi pidid annetajad linnalt nõudma, et see puudowa summa annaks, sest et kõik kujud linn oma kunstimuuseumi jaoks omandab. Nii ka tehti. Üks asi ei meeldinud küll W.-ile, et tema kujud ülemisele linna muuseumile ostsi, oli ja tema palawam soow ikka olnud, et tema kujud „Weizenbergi muuseumis" alal hoitaks, kuid igatahes sai ta nüüd suurema summa raha, millega ta oma wõlaosaldajaid wõis rahuldada ja ühtaeti oli temal nüüd linnakustus olemas, et tema kujud Tallinnas jäädawa ülesande leiawad.

Pärnu „Endla" seltsilt sai ta ühe wähema tellimise „Jaan" ja „Endeli" kujude tegemiseks, millaised kujud teatrimajasse üles seati. Ka Peterburis leidis ta natuke tööd. Nii tegi ta hra Hansoni rõõgiuju ja Nobeli personaale haua-monumenti. Selle raaga ei tahtnud ta aga mitte oma wõlgajid, waid hirsi raha uute töödе sisse.

Nii sattus ta jällegi kõige õnnetusesse kitsikusse. Jälle sõidab ta Tallinna ja nõuab nüüd, et ta tema marmorikujud „Kristus" ja „Barabas" linnale 5000 rbl. eest omandataks. Tallinnas lubatakse asi wõlkogule ette panna ja W. sõidab heas tujus Peterburi ja teeb seal kats uut kuju „Kalewipoeg" ja „Wanemuine". Mudelid olid neist warem juba Tallinna provintsiaalmuuseumis, kuid nüüd arwas ta uue krediidiwõimulise ajutuse Tallinna linnawalitsuses leinud olewat ja sellepärast tegi ta nad teist wiisi. Tallinna linnawolikogu otsustas ülemalnimetatud kaks marmorist kuju omandada ja neid tütarlaste kommertskooli uude majasse paigutada. Et aga W. oma gipsist kujusid, mida linn juba ammu temale ostnud, ikka weel ei olnud Peterburist Tallinna toimetanud, andis linnawalitsus temale teada, et W. enne oma marmorist kujude eest raha ei saa, kui kõik ostetud kujud ei ole üle antud.

Riigikogu.

4. istangjärk. — 22. koosolek 8. detsembril.

Walitsuse wastamised nelja esitatud küsimise peale ära kuulatud. — Komm. 2 seaduseelnõud tagasi lükatud.

Järgmine Rk. koosolek on täna kell 5 p. l. — Päewakorras olewad tähtsamad seaduseelnõud. — Rk. wanemate koosolek on täna kell 4 p. l.; päewakorras muu seas Rk. tööde korraldamine enne jõulu waheaega.

Peaministrilaud mõned üksikud Ministrite kohal pöllutöö minister B. Rostfeldt, haridusminister H. Bauer ja sõjaminister J. Soots. Koosoleku awab kell 10.20 min. abiesimees A. Kerem. Sekretäri ametis B. Lezold. Päewakord wõetakse muutmatult wastu.

Walitsuse wastamine Rkl. J. Piistari (if. sotsj.) küsimise peale.

Pöllutöö minister B. Rostfeldt. Esitatud küsimisest on esimene: „Kas ja kuidas kawatseb pöllutöö min. korralda a pärast 1. maid 1922. a. nende wähereutulude wahekordi rendileandjatega, kelle rendilepingud on pikendatud Rk. poolt 17. märtsist s. a. maksumõõtud wälismaapidajate rendilepingute pikendamise seadusega kuni 1. maini 1922.“ — Pöllutöö ministeerium arwab, et neid wahekordi tuleb lahendada seadusandlisel teel. Praegu kogumatte ma eksiste ja wistlesti uuel aastal juba esitamatte selles asjas Riigikogule.

Teine küsimine puudutab mõisate tükeldamise tõttu maast ilma jäänud mõisatöötiste elujärje korraldamist. — Pöllutöö min. andmete järele on ilma maata jäänud mõisate jaotuse tõttu kõigest 30 protj. mõisatöölisi. Lähemad kawatses pöllutöö min. neid töölisi ajutiselt magama rahuldada, mõeldes 3—5 perekonna peale ühe koraliku talu anda. Et sel ajal mõisate planeerimine hiljaks jäi ja Maaeste joow maa järele suur oli, ei saa [illegible] kawatsust teostada. Eelolewal kewadel [illegible] see kawatsus aga kindlasti läbi.

Kolmas küsimine — millal kawatseb pöllutöö min. esitada Riigikogule elumajene seaduseelnõu. Pöllutöö min. ei eita selle seaduse tarwilikust, kuid senini ei ole suudetud seda wäga töötada ja raske on öelda, millal ta walmis saab, wõib olla, et mitte enne kewadet.

Walitsuse wastamine Rkl. W. Maateri (tööer.) küsimise peale

walitsuse poolt 28. jaanuaril 1920. a. wastuwõetud määruse metsade ostu-müügi lepingute kohta: 1) kui palju tuleb selle määruse § 3. põhjal endistele omanikudele metsa rajuta raiumiseks wäljaanda? 2) kui palju on metsasid 1920./21. majanduse aastal wäljaantud? 3) kui palju metsasid tuleb selle määruse põhjal 1921./22. majanduse aastal wäljaandmisele? 4) kui suurel arwul loodab pöllutöö min. täesolewal majand. aastal omanike ehitusmaterjaliga warustada?

Pöllutöö minister B. Rostfeldt. 1) 28. jaan. 1920. a. wäljaantud määruste täitmiseks on wäljaantud 1920. a. 1757,5 tiinu metsa; 2) 1921. a. 480,80 tiinu metsa; 3) edaspidi tuleks anda umbes 100 tiinu. Sellega oleks § 3 põhjal kokku 2338,3 tiinu lepingute järele wabaks antud. 4. küsimuse kohta wõin ütelda, et olemasolewate andmete järele on wäljaandmiseks metsaülemate poolt walmistatud kuni kewadeni 493.863 puud, 46.016 palki ja 303,80 tiinu metsa. Nimetatud arwudest rahuldaks puud à 261 p. — 1892 ajunitku; palgid à 330 — 149 ajun.; mets à 3 tiinu — 101 ajunitku. 6 metsaülema poolt on andmed weel andmata. Ka on korraldus tehtud, et tarbekorral wõib kuni 200 protj. aasta langist, s. o. 2 aasta langid, hariliku 40 protj. aasta lankidest ajunitkudele wäljaanda.

Walitsuse wastamine Rkl. J. Soansi (komm.) küsimise peale

üliõpilaste koosoleku kohta Narjala asjus Tartu ülikooli ruumides.

Haridusminister H. Bauer. Esimese küsimise peale, kas wastab tõele ajaleht „Kaja“ toodud teade, et Tartu ülikooli ruumides pidi Narja a abiandmise küsimuse harutamiseks üliõpilaste koosolek kokku astuma, ei ole walitsusel wõimalik wastata, kuna temal ühendus ajalehtede toimetustega puudub ja walitsus ei tea, millisugusest allikatest ajalehed oma teated saawad. Küsimise peale, kas peeti koosolek ära, wastan, et sarnast koosolekut peetud ei ole. Kolmanda küsimise peale, misjugune on walitsuse seisukoht koosolekute kohta, kas harutamise nõukogude walitsuse wastaliste handede toetamist, wõiks wastata: 1) mis koosolekute wormilisse külge puutub, on walitsuse seisukoht samajugune, kui iga teisegi koosoleku kohta ja 2) taltsab walitsus sisuliselt täielikus kokkukõlas Wenemaaga tehtud rahulepinguga.

Walitsuse wastamine Rkl. J. Piistari (if. sotsj.) küsimise peale

noorsoo ühingutest osawõtmise keelu kohta.

Haridusminister H. Bauer. Esimese küsimise peale wastan järgmiselt: Teade wastab ainult osalt tõele. Õpilastele on ainult ühel juhtumisel, nimelt „Ale Wärnumaalisest sotsialistlikust noorsoo ühingust“ osawõtmine keelatud. Teise küsimise peale, misugustel põhjustel leiti see korraldus tarwilik olewat, wastab walitsus: see korraldus leiti tarwilik olewat riiklistel põhjustel. Kolmanda küsimise peale, misjugused abinõud mõeldakse tarwitusele wõtta õpilaste wastu, kes ei täida seda korraldust, teatan, et wõetakse tarwitusele seadusest ettenähtud abinõud. Neljanda küsimise peale, kas käib keeld ka kristlikkude sotsialistlikkude noorsoo ühingute kohta, teatan, et haridusministeerium täidab seadust ja kaitseb riigi huwisid parteide wahekorra peale waatamata. Wiienda küsimise peale, kas kawatsetakse see keeld laiendada ka kodanliste noorsoo ühingute, liitude jne. kohta, wastan: keeld wõib laiendatud saada ka teiste ühingute peale, kui selleks mõjuwaid põhjusi on.

Ajutine seaduseelnõu palgatöölliste tasu alammäära kohta

— komm. rühma esitis.

J. Wanja (komm.). Arwan, et teile selge on, kui palju igapäewane wabrikandi sissetulek on, kui palju teenitawad marodöörid ja riigi wargad päewas, sest kui teie walitsus millegi kohta selgust saada tahab, näituseks, kui palju üks tööline riiki wõib kukutada, siis kohe terwe kari töölisi türmi, kus neid kõiksugu suurekstegewate klasside abil uuritakse. Minu liigun tööliste hulgas ja tean, kui suur nende päewane sissetulek on: keskmiselt 100 m. ja wäljaspool wabrikut olewad mustatöölised 150 m. Et sellega elada ei saa, on arusaadaw. Kord tähendas Rkl. Laidoner, et meie tööliste olukord olewat kõige parem, nad saawad ületunnitööga 8-tunnilise töö päewa eest kolku wõrdlemisi oma hea palga, millest tööline wäga hästi ära elada wõib. Peale selle wõtab ta „ipordiharjutuseks“ weel kärnwarred pihku ja läheb palke widama. Õige, ta peab kõrwaltööd tegema, muidu ta elada ei saa. Nüüd aga tahetakse weel tööliste palku kärpida. Herra Laidoner on esimene olnud, kes omas wabrikus tööliste palga protsente wähendas (paremalt poolt: aga siis ei jää ju mitagi järele!). Kõike seda arwesse wõttes arwan, et meie sugugi ei liialda, kui ettepandawas seaduseelnõus 300 m. päewapalgaks määrame. Loodan, et eriti need rühmad, kes endid tööliste huwide kaitsjaks nimetawad, näit. töörahwa, selle seaduse poolt häältetawad.

L. Johanson (sotsj.-dem.). On kindel, et praegused palgad ei wõimalda töölistele äraelamist. Kuid sarnasel kujul, nagu komm. selle eelnõu on esitanud, on temal suured puudused, ja wõib ütelda, et kui see eelnõu wastu wõetakse, siis tööliste seisukord mõnes asjas weel halwemaks läheb. Kritiseerib seaduseelnõu üksikute punktide taupa, millest niiwõrd suured puudused wälja paistawad, et Rk. neid wõimata on parandada. Teeb ettepaneku seaduseelnõud töökaitse kommisjoni anda.

A. Anderkopp (tööer.). Rk. selle eelnõu sisulisele harutusele asuda ei saa, kuna tema puudulik on ja riigile määratud kohustused peale paneb. Ka näituse seaduseelnõu sisseandjad temaga ise wähe tuttawad olewat, kuna eelnõus iseegi § 2 järele kuupäewa ei ole nimetatud, millal tema Rk. sisse antud. Sellepärast ei saa kuidagi selle seaduse poolt häältetada. Teeb ettepaneku seaduseelnõu tagasi lükata.

A. Hansen (if. sotsj.). Praegused tööliste palgad ei wõimalda äraelamist, kuna tegelikult ongi juba nende wähendamisele ajutud niihästi riiklistes kui ka eraettewõtetes, sest tööliste pensisetulekuts oli tükitöö, nüüd on seda aga wähendama hakatud. Tööpuudus kaswab üleüldiselt ja selle wastu on tarwis abinõusid leida. Kui öeldakse, et seaduseelnõu puudulik on, siis parandage teda, aga ärge lükate tagasi. Ji. sotsj. rühm saab selle eelnõu poolt häältama.

Häältamisel lükatakse seaduseelnõu tagasi.

Seaduseelnõu erakorralise 500.000.000 marga suuruse krediidi awamise

kohta sisemin. laenu andmiseks Tallinna, Narwa ja Tartu linnawalitsustele tööliste elumajade ehitamise tarwis — komm. rühma esitis.

E. Kägu (komm.). Ilmasõja tagajärjel ei ole peaaegu mingisuguseid ehitusi olnud. Korteriktiis on aldine. Iseäranis wiletsates korteritludes elutsewad töölised. Nii edasi minna ei wõi. Meie kuulsime hiljuti riigiwanema korteri sisseseadest, mille peale Rk. miljonid määras, et riigiwanem wõiks sulgedes ja siidis elada. Nüüd aidate ka wähe tööliste korteriolusid Tallinnas, Narwas ja Tartus parandada. Peale selle seaduseelnõud esimesel lugemisel wastu wõtta.

Keerdo (if. sotsj.). Tööliste korteriktiisi lahendamiseks eelnõuga nõutaw 500 miljoni m. on liig wähe. Selle summaga kuigi palju maju ehitada ei saa. Teiseks antakse see summa linna-omawalitsuste kätte, kelle enamus kodanline ja nemad waewalt hakkawad tööliste korteriktiisi lahendama. Sellesse eelnõusse on ta wilikud wastawad parandused teha, selles mõttes häältab meie rühm eelnõu poolt.

A. Schulbach (tööer.). Komm. rühm tahab selle eelnõuga 2 kärbest korraga tabada: lahendada korteriktiisi suuremates linnades ja anda wõimalust sõja tagajärjel maha põlenud majade ülesehitamisele aluda. Esimese ülesande kohta ei ole walitsus ega sisemin. nende peale pandud ülesandeid täitnud. Sellekohased materjalid on juba aasta eest sisemin. ära antud, kuid tänini pole sellel alal midagi tehtud. Kui sisemin. pole suutnud linnade liidu poolt esitatud materjale läbi töötada, pole loota, et 500 miljoni krediidi määramisega korterite ehitamise asi iseenesest liikuma hakkab. Leiab, et see seaduseelnõu demonstratiiwset ilmet kannab. Protesteerimiseks on põhjus, et komm. tahawad auwõlga, mida riik wõlgneb Narwa linnale, ära kajutada oma kihutustöö otstarbel. Meie rühm on arwamisel, et seda wõlga, mis riik sõja läbi wõlgneb Narwale, ei saa mitte tasuda majade ülesehitamisega, waid seda küsimust tuleb kiires korras, nagu kõik sõjakahjud, lahendada. Eelolewa eelarwe harutamise ajal tuleb teid leida tasuhumma eelarwesse üleswõtmiseks. Käesolewa komm. demonstratiiwse ettepaneku wastu saab meie rühm häältama.

A. Hansen (if. sotsj.). Linna- ja omawalitsused on praegu sarnases rahalises kitsikuses, et nad isegi iga kord oma teenijate palku ei jõua tasuda. Korteriktiisi lahendamisest nende poolt ei wõi sellepärast juttu olla. Sellepärast peab riik neile wastu tulema ja rahalist toetust andma. Kuna walitsus siiamaani korteriktiisi lahendamiseks midagi ei ole teinud, peaks Rk. põhimõttelisi otsuse tegema, et korteriktiisi lahendamiseks tarwisminew krediit saaks walitsuse poolt lubatud.

A. Rei (sotsj.-dem.). Käesolew eelnõu on tarwitataw ja ma arwan, et kõige tobedam oleks tema puudusesid kommisjonis lahendada. Sotsj.-dem. rühm toetab sellepärast eelnõu kommisjoni andmist.

Häältamisel lükatakse seaduseelnõu tagasi.

Koosolek lõppes kell 11.25 min. päewal.

Riigikogu järgmine koosolek

on täna kell 5 p. l.

Päewakorras: 1. Eelarwe läbiwaatamiseks kommisjoni walimine. 2. Seadus Riigikogu 1921. a. eelarwe muudatuste kohta — rahaasjanduse kommisjoni esitis. 3. Seadus 1922. a. eelarwe summade tarwitamise kohta kuni 1922. a. eelarwe kinnitamiseni — rahaasjand. komm. esitis. 4. Seadus omawalitsuste heaks nende 1921. a. puudujäätide tasumiseks wõetawate maksude kohta — rahaasj. komm. esitis. 5. Seadus pöllutöökoolide õpetajate palga kohta — rahaasjand. komm. esitis. 6. Seaduseelnõu Riigikogu liigete ja nende kandidaatide ning omawalitsuste saadikute ja nende kandidaatide wastu tõstetud politiliste süüdistuste äralõpetamise kohta — komm. rühma esitis. 7. Seaduseelnõu ühekordse abiraha kohta tööta jõõlistele ja nende perekondadele — komm. rühma esitis.

Tänases päewakorras olewad tähtsamad seaduseelnõud.

I. Seaduseelnõu 1922. a. eelarwe summade tarwitamise kohta

kuni 1922. a. eelarwe kinnitamiseni. Selle seelnõu järele on riigitasja peawalitsusel õigus rahaministri korraldusel andaa eelkrediite nii ka teistele wabariigi ajutustele nende korralise ja eraorralise eelarwe arwel iga kuu kohta 1/12 osa 1921. a. korralise ja eraorralise eelarwe summadest. Eelnõu haltab maksma 1. jaan. 1922. a.

Seaduseelnõu omawalitsuste heaks nende 1921. a. puudujäätide tasumiseks wõetawate maksude kohta.

Omawalitsuste ajutustele antakse õigus 1921. a. puudujäätide tasumiseks maksusid wõtta: a) Linna- ja alewiomawalitsustele ühekordset maksu kas kuni 20 protj. suuruses igalt tulumaksu maksjalt tema 1921. a. tulumaksu määrast, wäljaarwatud Tallinna linn, wõi sisiliku maksu, kuni 250 margani iga isiku pealt, kes linna ja alewi piirides 1920. aasta tulumaksu maksjate nimekirja üles on wõetud; b) maakonnaomawalitsustele ühekordset maksu kas 20 protj. suuruses igalt tulumaksu maksjalt tema 1921. a. tulumaksu määrast, wõi sisiliku maksu kuni 400 margani iga isiku pealt, kes 1921. a. waldade piirides isiklumaksu maksawad; c) wallaomawalitsustele ühekordselt isiklumaksu kuni 500 margani isiku pealt.

Käesolewas seaduses ettenähtud maksumäärade piirides jääb wastawatele omawalitsustele wolikogudele wõi nõukogudele õigus kumbagi nimetatud maksudest kas täielikult ehk osaliselt ja ka koos määrata ja isiku maksu määramisel isiku maksuwõime kohaselt maksu määra liigitada. Niisama jääb maksude tähtpäewade kindlaksmääramine, maksude sissenõudmine ja maksust wabastamine wastavate wolikogude ja nõukogude otsustada ja kommisjonis tõhupäewaks ära tõstetud ei olewolaks, mis 1 protj. lisandusi nõutakse.

Seaduseelnõu pöllutöökoolide õpetajate palga kohta.

Eelnõu sisaldab 15 paragrahwi, millest esimese matsma panna 1. jaanuaseelnõu läheb Rk poolt 13. mai wõetud õpetajate palgaseadusest (1921. a.) ainult sedawõrd kui pöllutööministeeriumile allawatestamiseks ja koolide iseloom ja koolidest lõpetajate minnes eritingimisi.

Komm. rühm

on jällegi tahe omapärase seaduse ja tutnud. Esimene — seaduse abiraha kohta tööta töölistele kondadele — nõuab töö-hoolekanderalist krediiti 50 000.000 marka gawad wälja iseeralised ülemaalisna kommisjonid, kes ainult töötawad. Komm. lisametele nõutakse eelnõu tahab kõik Rk. liigete kandaatide ning omawalitsuste saadikute ja nende kandidaatide wastu tõstetud politiliste süüdistuste äralõpetamise kohta — komm. rühma esitis. 7. Seaduseelnõu ühekordse abiraha kohta tööta pöllistele ja nende perekondadele — komm. rühma esitis.

Shokolad

Shokolad 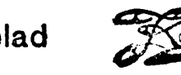

A. W., kes juba 24 aastat oli Peterburis elutsenud, otipstas tõige oma warandusega Tallinna üle kolida. Teiseks põhjuseks oli weel asjaolu, et W. Tallinnas elades lootis läbi wiia, et temale ta kujude jaoks ruumid muretsetaks ja ta oma muuseumi wõiks saada. Peale selle oli lootusi olemas, et ta „Estoonia“ teatrile mõne oma kujudeid wõiks maha müüa.

Tallinnasse jõudes hakkas ta ka oma mõtte teostamiseks pinda looma. „Estoonia“ teatri mahutaja loastupuhastamise peale waatamata kaks kuju „Koit“ ja „Ämarik“ ja nõjama läks tal korda siis, kui Eesti ennast iseseiwaks riigiks kuulutas, oma kujudele kadrioru tossis kõige paremaid ruume leida, mis Tallinnas praegu ülepea olemas.

Esialgu oli tal Tallinnas ka elu kibe, sest raha, mida ta linnawalitsuselt sai, läks ojalt wanade wõlgade katmiseks, ojalt kujude ülestoomiseks Peterburist Tallinna, ojalt aga ka oma töötaja ruumide üürisks. Töötaja awas ta Suurel Roosikrantsi tänawal. Tallinnas sai ta ka töid ja nimelt tellis temalt tollegue linnapea J. Poska kaks Alexander II rinnakuju Wene kohta 25 aastaje kestmise puhul Baltimaal. Üks neist kujudest seati ra[illegible] kõrgus, teine ra[illegible] kõrgus üles. Peale selle oli weel paar tellimist. Nende seas oli üks marmorkuju õpetaja Reimani wennatütre hauale tellitud. Kui kuju üles seati, õppis A. W. tundma õpetaja W. Reimani tundma. Ta töötas Kolga-Jaani ja modelleeris seal meie parema Eesti ajaloomõtja rinnakuju.

Selle peale waatamata, et A. W. Tallinnas teenistust leidis, oli ta ikagi rahalikus kitsikuses. Kõnnud riigimees Poska tahtis wanameest aidata, kuid kuidas seda toimetada? Linna poolt wanale Eesti kunstnikule pajukit määrata ei olnud wõimalik, sest siis oleks must kuberner oma parema käe Kasjanowiga ütelnud, et Tallinn mitte riik ei ole, kes oma kodanikele paikit määrata wõib; teiseks ei olnud A. W. mitte linnateenija, kellele linna poolt oleks palukit määrata wõidud. Kuid J. Poska mõtles natuke aega ja nõu oli leitud: ta määras W-i linna kunstiasjade walwajaks. Selle wastu ei saanud kuberner Korostowets ega Kasjanow waielda ja W. muutus linnateenijaks. Eesti walitsuse ajal määratakse temale, nagu mõnelegi teiselegi elatanud kunstnikule, riigi poolt paluk.

Nii ei saanud A. W. oma elupõhtu wiimastel aastatel enam kaebada, et tal kodu ei olnud ja et rahwas, kelle keskelt ta oli wõrsunud, temaga kui wõõra lapsega oleks ümber käinud. Tema kujud omandati linnawalitsuse poolt, ja Eesti riik andis oma elatanud pojale endise keiserliku lossi ruumides korteri ja ruumid ta kujudele. Ja inimesed, kes temaga wiimasel ajal kokku puutunud, wõiwad tõendada, et wanamees oma elupõhtu wiimastel aastatel enam ei kurtnud ja ei kaebanud.

Ka sellega on kunstnikule suurt au antud, et tema surnukeha riigi kulul Tartusse tema perekonna matusepaika toimetati, kus teda, nagu ajalehtedest teame, meie õppiwa noorsoo ja kõigi Tartu elanikkude poolt suurte auawaldustega maha maeti. Tema soow oli, et Tartus kesknise hauakuju all ka tema nimi A. Weizenberg paigutataks ja siis weel sõnad:

„Mis ilm ei annud, andis
surm ja kustutas mu jänu.“

Ma ei tea, kas wiimane tahtmine on täidetud, wõi mitte. Kui seda weel mitte ei ole tehtud, siis tuleks seda pea teha, sest see tema wiimane palwe on kerge täita.

Kui nüüd weel pilku tagasi A. W-le eluloo peale heidame, siis paistab meile silma tema suur tahtejõud, mis millegi eest tagasi ei kõhkunud, kui ta midagi läbi wiia tahtis. Austamisewäärt on ka see wägew töötegemise tung, mis tal kõigi äparduste peale waatamata ei wähenenud, waid kuni tema wiimaste päewadeni alles hoidus.

W-i kunstitöid ei peetud spetsialistide poolt suurmeistri töödeks ja tema andeid mitte esimese järgu kunstniku anneteks. Et tema tööd Wene kunstiakadeemiat ja paljuid kunstitundjaid ei rahuldanud, kuigi need tööd, nagu kompetentsed arwustajad ütlesid, korrektselt olid tehtud, selgitawad asjatundjad, ja nende seas meie praegune maestro A. Adamson, sellega, et A. W. puudulik ettewalmistuse oma kunstitööks oli saanud. Nii ei olewat A. W. rahuloldawalt anatoomiat tunnud ja niisama olewat ta halb joonistaja olnud. Selle tagajärjel olewat team töödel niisuguseid puudusi, mis kunsti waljemaid nõudeid ei rahuldanud.

Selle peale waatamata ei saa keegi A. Weizenberg'i Eesti kunsti ajaloos maha salata ega surnuks waikida, niikaua kui meil sõõtakse objektiiwselt kunstiteojeid ja nende loojaid hinnata.

(Lõpp).

Teater ja muusika.

„Estoonia“ teater.

Täna rahwaetenduseks „Nawarra Henrik“.

Juhime ooperipublikumi tähelepanu laupäewasele „Fausti“ etendusele, mil Fausti osas esineb kuulus tenor, Peterburi end. Maria teatri solist Dimitri Smirnoff. Laulja sõudis neli päiwil „Estoonia“ kutsel Berliinist Tallinna, misläbi on meie ooperi harrastajail wõimalikuks saanud näha ja kuulda „Estoonia“ lawal sääreft kuulsust, nagu seda on Smirnoff.

Teatribüroo.

„Estoonia“ kontsertsaal.

Täna, reedel, 9. detsj. Cecilia Hansení wiimane kontsert. Algus kell 1/2 8 õhtul. Kontiertbüroo.

Draamateater.

Reedel, 9. detsj., P. Pinna juhatusel „Rätsepp Wibbel“. Hans Müller-Schlösseri komöödia 5 pildis. Algus kell 8 õhtul.

Laupäewal, 10. detsj., „Paan“.

Teatribüroo.

Tallinna Meestelaulu Seltsi kontsert

on laupäewa õhtul „Estoonia“ kontsertsaalis.

T. M. S. kooril on seekord jällegi wõimalik mitu algupärast laulu esimest korda ette kanda. Nendest wõiks nimetada Miina Hermanni uuemat tööd „Noorusele unenägu“ (G. Sultsi sõnad). W. Grünthali luuletusele „Luiged“ on wana helimeister K. Türnpu wiisi loonud, mis elustab sõnade kirjeldust udusest ja sompsus kewadõhtust. Artur Kappi uuematest töödest pakub eeskawa kahte: wallatut „Eesti laulu“ ja kurbliku „Rändajat“. Iseäralisteks uudiseks on Soome helilooja L. Madetoja „Tall. Meestelaulu Seltsi lipulaul“, mis eestikeelsetele sõnadele ja Eesti seltsi jaoks loodud ja esimest korda ka Eesti koori poolt ette kantakse. Siis weel H. Hutteri ballaad „Wahetus“, Soome helilooja Sibeliuse ja Järnefelti tööd.

Wiiulimängijas prl. Rümmelis on sel õhtul wõimalust noort Eesti kunstnikku tundma õppida.

Kirjandus.

„O.-ü. „Noor-Eesti kirjastus“ awab kirjanduse müügi jaokaupa järelmaksuga.

Kirjanduse müük jaokaupa järelmaksuga on meie oludes täielikeks uudiseks, wähemalt ei tunne Eesti raamatuturg niisugust kirjanduse müügi korraldust. Enne ilmasõda oli Saksa- ja Wenemaal kirjanduse müük jaokaupa järelmaksuga õige laialt tarwitusel. Paljudki eestlased, kelle raamaturiiulil leiduwad entsüklopeedia ehk mõni muu kehakam koguteos kirjanduse- ehk teaduse aladelt, on need omandanud jaokaupa järelmaksu tingimistel, sagedasti just nende tingimiste tõttu, sest hariliikude ostutingimiste juures oleks nad wast sootu ostmata jäänud. Nii Saksa- kui Wenemaal wõeti jaokaupa järelmaksu tingimised tarwitusele eestkätt suuremate wäljaannete, nagu entsüklopeediate, kirjanikkude koguteoste, albumite jne. lahalilaotamiseks, sest oma õõrge hinna tõttu oleks need muidu wähe ostjaid leidnud. Oli isegi wäljaandeid, mis üksikmüügil täiesti puudusid ja mida wõis omandada kirjastajalt ainult järelmaksuga. Et kirjanduse müügikorraldust laiemale alusele seada, selleks asutasid weneaegsed Peterburi ja Moskwa mõned aktsiaseltsid, nagu „Murawei“, „Kultuur“, „Dejatel“ ja teised, millede põhikapitaal ligi 10 miljoni kuldrubla peale ulatas, aktsiate suurem osa aga kirjastus- ja raamatuäride käes oli.

Nende aktsiaseltside osakonnad ja ladud leidusid igas suuremas linnas, ärisemkud aga igal pool. Raamatud, mis nende poolt müügile lasti, olid suuremad teosed ilmwäljaandes- ja köites. Kuid wiimasel ajal hakati jaokaupa järelmaksuga müügiks igasugu teadusaladelt ka wähemaid töid kirjastama, mis raamatukogudesse olid saatatud, ja mida wõis tellida ainult terwe „raamatukoguna.“

Meie uuem kirjandus on praegiste ebaloomulikkude trükiolude tõttu hinna poolest paljudelegi kättesaamatuks muutunud. Et kirjandust kättesaadawamaks teha, selleks awab „Noor-Eesti kirjastus“ kirjanduse müügi jaokaupa järelmaksuga, 1000-margalisest summast peale, maksutingimisega wähemalt 25 protj. raamatute kättesaamise juures, järeljäänud osa aga igakuuliste sissemaksudega, hiljemalt 6 kuu wältusel.

Raamatute walik ei ole piiratud mitte üksi „Noor-Eesti kirjastuse“ wäljaannetega, waid osta wõib kõike müügil olewat kirjandust. Raamatu hinnale peale posti saatekulude ja tempelmaksu mingid muid kulusid juure ei arwata. Müüki kawatsetakse korraldada esialgu ainult ostja waliku järele, tulewikus aga ka 1000-, 1500-, 2000- jne. margalistes kogudes, kindlaks määratud nimekirjade ja kirjanikkude järele.

Kirjanduse müüki jaokaupa järelmaksuga korraldab „Noor-Eesti kirjastus“ eestkätt oma ladust Tartus, Rüütli tän. nr. 4, tarwiduse korral awab aga ka teistes linnades osakonnad ehk määrab esindajad.

Häid
Shoti, Jarmouthi ja Norra-raswa heed
müüwad wabalt kõ
tarwitajate ühisusel
E. T. K.

Monpasje
„Kodume
Shokolaad „
Wabrik ja kontor
Rüütli tän. ja Lühikese
(Riigiliste kirjadu
Wiimased 2 päewa reed
lõpulik wälja
kübarad, boad ja muh
Suur Karja tän. 19. Kangi
Moodiäri „
Kübarad, boad, muhwid, kleidid, ku
res wäljawalikus. Sealsamas w
mise peale. Töö kiire ja korrali
lemata odawad. Määriwahe tä
Karja tän. nurgal.

Narwast.

Narwa koolidest.

Narwa linnawalitsuse statistika osakonna andmete järele oli Narwas kooliskäijaid 1. nowembriks s. a. üleüldse 2043 poiss- ja 2392 tüdarlast, seega kokku 4435 õpilast. Nende hulgas on ka täiskasvanud edasiõppijaid olemas. Opetajaid oli samaks päewaks 100 mees- ja 109 naisõpetajat, kokku 209 isikut. Mõned neist õpetajatest on tegewad mitmes koolis, kuna tegelik õpetajate arw 185-ni ulatab — 86 mees- ja 99 naisõpetajat. Opetajate arwus on ka koolijuhatajad näidatud. —b.

Kes elawad Narwas?

1. detsembriks s. a. elas Narwas Narwa linnawalitsuse statistika osakonna andmete järele kõigest 17.343 eestlast, kuna wenelasi — 7330 inimest ja teistest rahwustest elanikka 1235 isikut oli. —r.

Löbustuskohtade piiramine.

Hiljuti waadati terwishoiu ja majanduslise komisjoni poolt rida löbustuskohti läbi, kus mitmesugused nähtused awalikuks tulid, mis sundisid korraldust tegema mõnedes nendest pidude pidamist keelama. Nii on hoopis sulutud Wene noorsoo ühingu saal, kus kõiki tarwisminewaid ruume, nagu wäljaküdigu kohad, jne., ei olnud. Pidusid pidada on keelatud ka Töösturite Klubis ja Tuletörjujate Kodus. —es.

Piirituse ja wiina müügi

linna kätte wõtmise küsimus, mis mõnel pool jaatawalt otsustatud, wõeti ka Narwa linnawalitsuses harutusele. Sellekohane eelkawatsus kanti ka teisipäewasel järjekorralisel linnawolikogu koosolekul ette. Lühikeste maileluste järele pandi küsimus — kas wõtta piirituse ja wiina müük linna kätte — häältelusele, mille tagajärg 16 poolt ja 16 wastu, seega tagasi lükatud. —a.

Kohtuistumised Narwas.

Juba mitmendat päewa peab Rakwere-Pulde rahukogu oma istumisi Narwas 3 jsk. rahukohtu ruumides, ja nagu harutusele määratud asjadest näha, kestawad need weel umbes nädalapäewad.

Halb on, et kohtu istumisteks liiga wäike ruum on walitud. Saali mahub waewalt 20 inimest. On asju, milles kuni 10 tunnistajat ette on kutsutud ja kui weel eraisikuid pealtkuulajatena ilmub, siis ei pääse faalt poolegi. Ennematel aegadel peeti mõnikord istumisi teistes suuremates ruumides, mida nüüd ka soowima peab.

Üheks wäärnähtuseks on asjaolu, et kutsutud tunnistajad kutse peale tihti ei ilmu. Nii on senini enam jagu asju pooleli jäänud, nende hulgas mõned niisugused, kus süüdalused wahi all aastate kaupa kohtu otsust peawad ootama.

Mõnele ilmumata jäänud tunnistajatele, lisegi kõrgematele politseiametnikkudele, on rahatrahwid määratud. —ds.

Mõisapidajad kohtu alla.

Wiru maakonna Lasinurme mõisa wolinik Woldemar Freiberg on aasta meestöölistele wähem palgamaksmise, palgaraamatute mittewäljaandmise ja karjatalitajatele puhkeaja mitteandmise eest 3 jsk. töökaitse kommissari poolt kohtu alla antud.

Samuti on kohtu alla antud Püssi mõisa pidaja ja lauawabriku omanik Otto Stackelberg töökaitse seaduse § 92 rikkumise eest.

Ühtlasi on 3 jsk. töökaitse kommissari poolt ette pandud Otto Stackelbergi 2000 margaga trahwida administratiiw korras tööliste nimekirjaraamatu korratu pidamise pärast. —e.

Joobnud isikuid

on nowembrikuu jooksul arreteeritud 70 meeste- ja 3 naisterahwast. Kõige enam on kinniwõtmisi olnud joobnud olekus rahurikkumise pärast awalikus kohas, siis magamise eest joobnud olekus awalikus kohas ja kaklemise pärast. —k.

Sõjaringkonna kohus.

Wägistamise eest surma mõistetud.

Tõnawu aastal 19. juunil läinud neiu J. W., 18 aast. wana, ühes oma fugulaste ja leerlõe H. H.-ga Stroomi metsa. Neiu W. fugulased lahkunud õht. kell 8 kuna W. jäänud leerlõega tantsuplatsi juure waatama. Nende juure asunud keegi madrus ja küsinud neiude käest, miks nemad ei tantsi. Kui neiud koju hakanud tulema, oli madrus neiut H. kaks korda käega wastu nägu löönud, mille peale neiu H. kübar maha kukkunud. Neiu H. jooksnud ära, kartes, et madrus teda weel löö. Kui H. ära oli, löönud madrus ka neiu W., mispeale W. kitsaroopalise raudtee peale oli jooksnud, kuhu ka madrus järele jooksnud. Raudtee pealt wiinud madrus neiu W. rabasse, kus wiimast oli peksnud ja tema kallal wägiwalda tarwitanud.

Toimepandud juurdlusel selgus, et wägistaja olt Peipsi laewastiku diwisjoni jung Bernhard Hansu p. Mühlbach, kelle isikus neiu W. ettenäitamisel oma wägistaja ära tundis.

Ella, 8. detsembril oli ast sõja-ringkonnakohtus harutusel, kus Tallinna linna kod. Bernhard Mühlbach sünd. 1902. a., mõisteti surma mahalasamise läbi ühes kõigi õiguste kaotamisega. Js.

Karskustöö alalt.

Haridus- ja karskustöö alalt.

5. detsembril oli Karskusseltside Keskkoimkonna ruumes keskkoimkonna karskusinstruktorite ja riigi haridusinstruktorite ühine koosolek lähema tegewuskawa kindlaksmääramiseks. Karskuskõnelejad andsid aru omast tegewusest, mis wõrdlemisi wiljakas on olnud (üksikasjalisem aruanne ilmub warsti) ja igal pool äratust toonud. Kõik nähtab, et arusaamine alkoholi hävitawast mõjust meie rahwa elujõu ja tulewiku peale hakkab rahwa hulgas ikka enam ja enam pinda wõtma. Otsustati hakata järjekindlalt kihutustööd tegema hariduselu tõstmiseks ja alkoholi kahju selgitamiseks. Selleks peab kõik kodumaa süstemaatiliselt läbi käidama ja igal pool koosolekuid korraldama.

Lähematel päewadel otsustati minna töötama Kodawere, Torma ja Awinurme kihelkondadesse. Wälja läheks iga kihelkonda üks karskus- ja üks haridusinstruktor. Korraldatakse saadikute walimisi hiljem ärapeetawale kihelkonna kongressile, walla ja haridusnõukogule, kooli hoolekogude, lastewanemate, ühistegeliste asutuste ja seltside poolt. Kongressidel wõetakse harutusele palju tähtsaid meie majandus- ja hariduselu puutuwaid küsimusi. Mõeldud on kogu rida erlasjatundjaid seks puhuks wälja saata. Jääb ainult soowida, et korraldamistöösst ja koosolekuist elawalt ja õige rohkesti osa wõetaks ja kaasa aidataks, sest sellel kõigil on meie elu kohta arwamata suur tähtsus. Kongressidel saaksid end awaldada rahwa meeleolud ja kõiksugu küsimused, mis kellelegi hinge peale kogunud; seal saaks üheskoos läbi harutada ja teostada paljugi kawatsusi, millel oleks kaugele ulataw tähtsus meie edaspidise elu ja riiklis-rahwuslise tulewiku kujunemise kohta.

E. K. K.

Post ja telegraaf.

Telefoni könepunkt awatud.

1. detsembril s. a. awati Lelle raudteejaamas Särwamaal awalik telefoni könepunkt.

Õnnetused ja kuritööd.

Waleraha laialilaotajad tabatud.

7. skp. tabas raudtee politsei Jõhwi jaama piletiklassa juures Wiru maak. Jõhwi walla kodaniku Woldemar Aru, kes wale 500-margalist kassatähte pileti ostmiseks kassasse tahtis anda. Läbiotsimisel leitti Aru juurest weel 27 samasugust waleraha. A. on arreteeritud. —rin—

Peale jõitnud.

7. detsembril sõitis autoomanik Rudolf Rätsepp, kes joobnud olekus oli, S. Tartu maant. Gustaw Luukile peale, Luuk ise pääses ehmatusega, kuna käru aisad puruks läksid. Asja üle tehti protokoll.

Niisama tehti protokoll terwishoiu osakonna ametniku poolt talumehe Jüri Bömbergi peale, kes lubamata kiirusega sõitis ja kellelegi naisterahwale peale ajas. rt—

Tulekahju.

7. detsembril kella 3 ümber peale lõunat ajas Niguliste tän. maja nr. 5 katusest paksu suitsu wälja, mis arwata lasi, et maja ülemine kord põleb. Selle peale ilmusid ka tuletõrjujad pritsiga kohale, kuid selgus, et maja korstnas tahm põlema oli läinud, mis mõni minut pöles ja ise ära kustus. Js.

Tagaotsitawad kinni wõetud.

7. detsembril tabas kriminaalpolitsei Magasini tän. nr. 28 Pärnu linna kodaniku Anastasia Andrease ja Wiljandi maakonna Patküla walla kod. Eduard Miltani, keda 6 jsk. rahukohtunik taga otsib. Js.

Wõiwargus.

Samal päewal teatas Willem Saarjärw, elab Riisenkampfi tän. nr. 26, et möödaläinud öösl hoowi peal asuwast aidast sissemurdmise teel ära warastatud 8 puuda wõid 25.000 marga wäärtuses. Js.

Arapeidetud autogummid leitud.

Eila leitti kriminaalpolitsei poolt läbiotsimisel Graniidi tän. nr. 17, krt. 2 elutsewa Darja Reiarti keldrist kartulikottide wahelt 2 autogummi. Js.

Sundusliste määruste rikkumine.

Neil päiwil tehti politsei terwishoiu-osakonna ametnikkude poolt protokoll:

Worstiäri omanikkude: Jüri Nordti peale, S. Juhkentali tän. nr. 24, äris tembeldamata liha pidamise pärast; Gustaw Ebroki peale, Liiwamäe tän. nr. 21, kes terwishoiu arsti poolt järelwaatamata ja äris musta põllega oli.

Lihamüüjate: Jaan Kerwe peale, kellel kaalukausid hallitanud; Jaan Wõhmanni peale, kellel liha-weo kelk liiga wäike oli, nii et liha üle kelgu otsade maha rippus; Bertram Einwelli peale, kellel tapetud sead hariliku tööree peal ja linaga katmata olid; talumehe Hindrek Sabini peale, kellel tapetud sead kajuka ja paituga kaetud olid; talumehe Johann Maasiku peale, kellel siga hobusekiiga kaetud oli.

Alawäärtusliste piimajaadustega kauplemise pärast: toidualmete poeomanikkude: Willem Kinkari peale, Pikal tän. nr. 44, alawäärtuslise hapukoorega kauplemise pärast; Anna Wäätt, Heeringa tän. nr. 12-b ja Willem Groonwaldti, Aleksandri tän. Mutli majas, peale alawäärtuslise piimaga kauplemise pärast; turul kaupleja Anna Parkeri peale alawäärtuslise wõiga kauplemise pärast; samuti tehti protokoll alawäärtuslise piima linna müügile saatmise üle Kodila mõisast. rt—

Tulekahju Rakkes.

Kahju 500-tuhat marka.

30. nowembri õhtul põles Rakke alewi lähedal Wälke-Rakke külas Müllerbeck'ide talu „Hansurahwa" elumaja ühes rehetoaga maani maha.

Tulle läi kõik majakraam, sõiduriistad, riided, osa wilja, linu j. m.

Kahju umbes 500.000 marka. M. K.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Noor-Eesti kirjastusel ilmunud:

Aug. Alle: „Lõkkinduse saarteie", lauluteraskogu, II täiendatud trükk. A. Wabbe kaane- ja sisekujustustega. 83 lhk. Hind 75 mk.

Prof. E. Grimsel: „Füüsika õpetamat" (keskkooli alamaile klassidele) I jagu. Tõlk. W. Nano. ja E. Kilisjan. 146 lhk. Hind 170 mk.

Prof. G. Rägo: „Mis on matemaatika ja milles on tema wäärtus". 22 lhk.

Tall. Eesti Kirjastusühisuse kirjastusel ilmunud:

E. H. Riggol: „Kaswatuse radadel" IV jagu, sisu: Kehaline kaswatus, waimu arenemine, tundmuse (südame) arenemine, tahtmise arenemine, uskuliseline arenemine. 316 lhk. Hind 180 mk.

„Eesti kirjandus" nr. 11.

„Esthonian folksongs" (Eesti rahwalaulud: hymn, Lauliku lapsepõli, Kannel, Tuisak) noodid, wäljaantud Ameerika eestlaste poolt.

Wäljaandja Tallinna Eesti Kirjastusühisus.
Wastutaw toimetaja O. E. Luiga.

Müüakse.

Pühadeks head Schweitsi rattajuustu odawalt müüa. 2p
Küsida Uus Hollandi t. 11, Mayeri ait nr. 10 ehk 11.

Kaubamaja "AHEN". Tallinn, Weneturg 1 müüb:
alum. kattaid 250—750 mk. tükt,
„ kastruldi 200—275 mk. tükt,
„ teekanne 250—375 mk. tükt,
„ panne 100—175 mk. tükt,
„ kausse 120—150 mk. tükt,
„ taldrikuid 27—75 mrk. tükt,
„ supilusikaid 1 tert 8 mk. tükt,
„ teelusikaid 4½ mk. tükt jne.

Põletispuid
saadetakse koju kätte suuremal ja wähemal arwul igas pikkuses juhtumisi odawate hindadega. Sellimisi wõetakse wastu Woorimehe tän. 5, krt. 1.

Kaub.-ühisus HÜPPLER & Ko.
S. Tartu mnt. 45. Suurturg nr. 13.
soowitab
emall. kööginõusid tsingitud pangesid tormilaternaid walget plekki J. C. masina- ja saewiilisid spiraalpuurisid raotsi põiksa ge söelasid j.n.e.
Könetraat nr. 901. Könetraat nr. 901.

JULIUS KÜHLE kontoris
Wiru tän. nr. 2 (Wanaturg 6). Könetr. 14—35.
Majade, talude, äride müümine ja ostmine, ruumide ja kapitaalide muretsemine j. n. e.
Kohakuulamine
igasugu teenistuse alal.
Kirjutusmasinatel õpetus.
Arakirjad ja tõlked igas keeles.

RIPPUWAID LUKKUSID (Hängeschlösser)
suurel hulgal soowitab odaw. hindadega kontor
G. B. Lewin
Tallinnas, Wiruwärawa pulest. nr. 11, k. 2.

Persia waibad
ja Persia pikad põranda waibad (Läufer) odawalt müüa. Tõnismägi nr. 1, krt. 5, kella 9—10 ja ½2—½4.

Mööbliäri lõpetamiseks wäljamüük;
müügil on: plüüswaibad, ilus trümeapeegel, wäga head saalimööblid, Persia ukse-eesriided, tuhkrunahkne kajuk ilma riideta ja pitk kuub, meester., ilus elektri laualamp, Poola hõbe lehwimasin, raud rahakast ja palju teisi asju pühade kingiks. Lai tän. 3-s, sissekäik Suurtüki tän. nr. 2.

Mootorratas
prugitud, hästi hoitud müüa
kommisjonikauplus „Labor"
Harju tän. nr. 29.

Pühadeks head ja odawat schweitsi ratta juustu müüa
Uuel Hollandi tän. 11. Küsida Materi ait nr. 11.

Въ Ревелѣ
продается грунтъ съ домами за 2.000.000 Эст. марокъ Запросы письменно на русском. языкѣ въ бюро „IRA", Ратушная пл. 13, sub „100"

Kaeru
ja loomajahu müüb odawalt igasugusel arwul Suur Pärnu maantee nr. 73-b, poes.

Müüa pianiino,
kirjutuslaud, hõbe- ja kuldasjad pildid, waibad ja kõiksugu muud majakraami Rõmme, Põllu tän. nr. 10.

Häid naisterahwaste saapaid ja kingi,
kroom- ja lakknahast soowitab oma töötoast odawate hindadega. W. Tartu mnt. nr. 26, Raudwere.

Kaupmehed!
äri lõpetamise pärast hästi odawalt müüa:
Biskwiit rull 1/1 1/2 n.
Kompwekid, mitmesugused
Konserwid
Tosina seebid
Kern seep.
Seebi pulber.
Paberid ja paberikotta
j. m. t.
Mundi tän. 4, keldris.

Kapsalehti
müüakse Wittenhofi tän. nr. 47.

Aasaheinu müüa 20 puuda.
Suur Kloostri tän. nr. 3.

Киртейнъ. Строительное Искусство
ja teisi teaduslisi ja kirjand. raamatuid müüa. Kaupmehe 25, 7, hoowis

Pange tähele!
Kingsepad, pealsetegijad, juhtumisi odawalt pealsetegemise masin müüa Liiwalaia tänaw nr. 19, krt. 3, paraaduks.

Grammofoni plated,
80 tükti, pool Eesti keeles ja head grammofoni stihwtid 50 mrk. karp, müüa. Lai tän. nr. 33.

Müüa uued raudwoodid
nikkel nuppudega ja wedrumadratsiga. Riisenkampfi tän. nr. 58, krt. 5.

Odawalt müüa:
1 tosin nuge ja kahwlid (Alfinid) 1 t. suptiuskaid, kogu saalimööblid, pähilipuu, hind 16000 sidi balli-kleit, (maisi kollane), stunksboa, hõbe käekott, õõrmus türkiis kiwiga. S. Balesna tän. nr. 8-b, krt. 4.

Müüa: saalisisseseade,
plüüspõranda-waibad, karwmadratsid, trümoopeegel, binokel X 9, laudlinad, „Lootuse" aia wastu, Gonsiori t. 13—16. Kiwimajas kella 12—2 ja 4—6.

Odawalt müüa meesterahwa kasuk
tuhkrunahast. Maakri t. nr. 9.

Müüa uued maa- töö- ja wedruwankrid
ja töö- ning sõiduloogad. Esemendi tän. nr. 5.

Müüa
karakulmantel lühikesele kaswule, soobolnahast uus muhw, walged nahast saapad nr. 36, kuld õõrwarõugad, istewann, meesterahwa lakk-kingad ja saapad nr. 39, Narwa mnt. nr. 14, k. 4.

Eht Wiini toolid
wabrikust „Tonet", kõigetoolid, kirjutuslaua toolid, kontori diiwanid on müüa. Narwa mnt. nr. 19, mööblikauplusest.

Müüa wäike tiiwklawer
Wiini töö, täiesti korras, ilusa häälega Polgu t. nr. 3, k. 15, hoowi sees majas.

2 tööpalitut
ja saapad müüa Uue Kalamaja tän. nr. 6, krt. 7 (Jürgens'i lauawabriku õõrwal). Tulla e. l, kella 11-st peale.

Müüa akkumulaator
6 volt. 8 amp. t.
Kopli tän. nr. 2, kl. 9—5.

Jõulukingituseks (truu ja armas olewus) puhastwerd 3 hundi-koera kutsikat
weel müüa, ruttake! Wäike Kalamaja tän. nr. 3, krt. 8.

Noor õõer
(Saksamaa Pintscher) 8 kuud wana ära anda. Hind 3000 m. Näha igap. kl. 9—11 ja 3—5. Narwa mnt. nr. 66, krt. 1.

HEA tööhobune
odawalt müüa. Metalli tän. 14, krt. 2.

Müüa 7-aastane märahobune.
Magasini tän. nr. 23, krt. 10.

3 nädala eest lüpsma tulnud lehm
on müüa. Narwa m. ääres. Hommiku t. 4, k. 1, Lasnamäel.

Krunt müüa
Narwa maant. ligidal, suurus ligikaudu 1000 ruutsülda. Läheb wälja kahele tän. Teat. sit. nummer „1000" all.

Talukoht müüa
headel tingimistel Paaswere Rahklas „Nurga" nr. 7. Ligemaid teateid sealsamas.

10.000 mk.
palun laenata lühemaks ajaks. Protsentideks tuhat marka kuus. Kindel wastutus. Teat. sit. „Lühemaks ajaks".

Elegant naisterahwa kübarate-ateljee
M-me Sophie Köhler
Niguliste t. nr. 12, M-me Marie korteris. Tellimised täidet. korralik. ja mattserikkalt uuemate wäljamaa moodide järele, sammetist, seemis- ja karwanahast. Suures wäljawalikus walmistübaraid. — Hinnad parajad.

Ostetakse.

Riigirauteewalitsuse warustusosakond ostab kinnistel wähempakkumistel umbes 700 puuda puuwilla narmaid.
Pakkumised kinnitpitseeritud ümbrikkudes, ühes proowidega, pealkirjaga „Narmad" juurelisatud rent. kwitungiga 10% suuruses kogusummast, ära anda warustusosakonda, Sehnita tän. nr. 16, tuba 4, kell 10 homm. 28. detsembril 1921 a. Narmad wõiwad fikaldada 5% niiskust ja 2% peenikest segu; hinnad üles anda puuda eest.
Juhtumisel, kui kinnised wähempakkumised korda ei lähe, järgnewad samal päewal kell 12 suusõnalised järelpakkumised nimetud materjaali peale.

Juustu
paremat seltsi, ostan wäljaweoks.
Pakkumised saata Tallinn, postkast nr. 122.

Soowitakse osta elektrimootorid
1—1½ h. jõudu 220 wolti, ühes transmissiooni wõlwidega 40—45 m/m. läbimõõt, rihmafeibid, laagerpulid j. n. e. Aia tän. nr. 4. „Stamp".

Kellel on müüa
Посе, Курсъ дифф. и интегр. исчисленія ehk Szuber, Diff und integr. Rech. Teat. sit. „Matematika".

Kes wõib müüa ja koju tuua kuuski ja kuusekssi.
Teatada kuni esmaspäewani Wana Wiru tän. nr. 7 ehk Wäike Tartu maant. nr. 25, küsida elulauapidajalt.

Rätsepa töölauda
soowin osta, pakkumised s.l.t. „21796" all.

Elektrimootori
1 h. j. ümber 220 w. alaline wool soowin osta. Teatada ühes hinna ja masina andmetega sit. „Nr. 1" all ehk Uus Tatari t. 16-b, k. 3.

Pianiinot
soowitakse osta. Teated ära anda sit. „№21876" all.

Soowitakse osta pleki lapsewanni.
Pakkumised saata sit. „E. K.".

Soowitakse osta wäikest talu
linna ehk wakfali ligidal. Teat. S. Karja t. 14, harjakauplusesse.

Kadunud.

Kesk. peale kella 8 Laialt t. börse- ja sõiakangi alt. Raatuse pl. ja Karja tän. Jaani kiriku minnes
kadus käekott
raha ja 3 pudeli arstirohuga. Palun ausat leidjat waewatasu eest ära tuua. Tähe tän. nr. 6, k. 1.

Kadus
lapse taloss nr. 9 W. Arehna tän. Ausat leidjat palutakse ära tuua Wäike Arehna tän. nr. 11-a, J. Susi.

Kaotatud
isikutunnistus nr. 2861 Edith Strohmi nimel, tunnistatakse maksuwõetaks.

7. detsembrikuu hommikul kadus rahatask
ühes rahaga ja wäikese wõtmega minnes Alimanni tän. kuni kommertskoolini. Ausat leidjat palun wõtme ja rahatasku ära tuua, raha omale waewatasuks jättes. Alimanni tän. nr. 30, kr. 11.

KAOTATUD
kinoteater „Pasjatchi" rõdul, esmaspäew, ajalehepaberisse mähitud raamat. Ausat leidjat palun kirjalikult teatada, et järele wõiks tulla, Girgensoni tän. 6, k. 7, Schmidt.

Isikutunnistus
Anna Lelle nime peale on kadunud, tunnist. maksuwõetaks.

Alawere wallawalitsuse pensioniraamat
kaotatud 8. skp. Ausat leidjat palun ära tuua Majandus ühisusse, Wiruwärawa pulest. 15.

Warastatud
isikutunnistus Liisa Flink'i nime peale, tunnist. maksuwõetaks.

Wõtsikut, kes 7. detsembril s. a. kõsholekandeministeeriumis karakulmütsi
kogemata ära wahetas, oma mütsi, mille põhjas tähed J. S. asemele jättes, palutakse müts wõibimata sealsamas ümberwahetada. Wastaiel korral antakse asjale kohtulik käik. Inimesed, kes sel päewal nimetatud ministeeriumis käisid, on teada.

Leitud.

Leitud
Karin Krause nimel pass j. m. Kõtte saab kuul. kulude eest „Päewalehe" talitusest.

Mitmesugust

Ärimees, praegu Tallinnas, soowib tutwust
igakülgselt ilusa, priske, ausa, tugewa kaswuga, walget werd naisterahwaga wan. 18—26 a. Ulutitsatel käijaid palun mitte tülitada. Esialgne aadress sit. „Kaugel".

Kes laenab 100.000 mrk.
maja 1 obligatsiooni peale head eest. Teat. sit. „1. obligatsioon".

50-70.000 soowin laenata
majade obligatsiooni peale Pakk. sit. „Obligatsioon" all

Palwe.
Waene neiu palub südamest heideid rahamehi, kes kingiks mõni tuhat edasiõppimiseks (laulus). Teatada sit. „Laulu elu".

Kes laenab 35.000 marka,
sellele annan oma ühe toaga korteri wõikese eesruumiga, soowi korral ka mööbliga. Kirjal. pakum. sit. „Laenaja".

3 meesterahwast soowiwad neiduega taliespordist osawõtmiseks kirjawahetust.
(usutee, keigamägi (jne.) Kirjad sit. „K. K. W. W. P. P".

Noor jõukas leski soowib tutwust
intelligent jõuka meesterahwaga Soowitaw pae kapitt ja elu-loo kirjeldus. Aadr. sit. „M. 27".

Noor sümpatsk. neiu soowib kirjalikku seltsi
ajawiitekis pühadeks. Kirjad sit. „Wallata jõprus".

Meiud ja noored lesed, silmad siia!
Saapsalust kaks elaröömust noortmeest soowiwad kirjawahetust abielu mõttes. Aadress Saapsalu postkontor J. K., A. L.

Intelligent noormees soowib tutwust
27—33 a. jõuka naisterahwaga. Kirjad sit. „№ 1600" all.

Wana waene leski soowib haritud herradega tutwust
Kirjad sit. „K. A. L. 40".

Rikas 63 aastane leski soowib rikaste wanaherradega tutwust.
Kirjad palun saata sit. „Sõna"

Soowin tutwust
neiuga ehk leskega, kes juuksejõõkaja äris iseseiswalt töötada wõib, wan. 20—25 aast. Soowitaw ühes päewapildi ja täielikku aadr. Kirjad sit. „Olimpia"

Palun lahkeid inimesi,
kes Petrogradi sõidawad, oma aadr. teat., et wõiks saata waesele üksikule wanale naisterahwale pühadeks wäikese pakikese. Teat. Wittenhowi t. 41, kr. 1.

Olen awanud lihakarni
ja soowitan aast. kaubatarwitajatele igat eltsi liha tui ka teisi toiduaineid kõige paremas headuses ja wõimalikult odawate hindadega. A. Schestow Nõmmel, Watsali tän. nr. 1, postkontori all.

Olen oma naister. ülirikke rätsepa tööton
awanud, palun oma endiseid ja uusi töötellijaid maatawa tulla. Hinnad wordlemisi odawad. Suurtüki tän. 2, krt. 7. M. Nevsar.

Kaks soliid meesterahwast ausat perekonnast, kellel omaette suuremad äriettewõtted ajutamisel, soowiwad tõusi kirjawahetust ainult abielu mõttes jõuamate neiude ehk leskedega. Etuookirjeldus ja ühe aadr. mida saladuses hoiame, ära anda kuni 15. sk. „Wivat" ja „Verve" all. Kiiri otsijaid palume mitte tülitada.

Proua L. Stark
teatage oma aadress
Narwa. „Päewalehe" abitalitusesse. Posti t. 67, tõstetr. 70.

Martin Romberg!
Teatage oma aadress ehk teab Ru. ne tän. 8—3 M. S.

Kooga jõuamas müüb „Päewalehe"
üksikuid numbrid ja wõtab tellimisi wastu hra M. Leivategija.

Muhu - Sellamaal
posti-agentuuris müüb „Päewalehe"
üksikuid numbrid ja wõtab tellimisi wastu.
H-ra A. Küng.

Hallistes müüb „Päewalehe"
üksikuid numbrid ja wõtab tellimisi wastu
hra Sitsenkof.

Rõngus müüb „Päewalehe"
üksikuid numbrid
hra O. Kelt.

Töötsimised

Palun anda

õmblustööd

päiwiti. Teat. sit. „21790" all.

Spetsiaal

mehaniker

tuleb kohe parandama ja puhastama kirjutusmasinaid, arwemasinaid, numeraatorid, grammofonisid, õmblusmasinaid jne. Kauaaegne praktika, töö eest waastuse. Hinnad mõõdukad. Aadr.: Troonipärija puiestee 7, krt. 3.

Prouad ja prellid!

Teie ei kabletie mitte kai minu juures lasete patsid ja parukad teha. Patsi tööraha 100 marka, patsid mõõna 200 margast peale. Ostan wäljakammitud juukseid ja maksan head hinda. S. Balesna tän. nr. 27, k. 7, hoovi sees wäikses majas.

Wiinnud, kohalikke keeli ääkija

kassapidajanna

soowib kohta kassasse, müüjannaks ehk kirjatööde peale. Wõib ka ajutiselt. Pakkum. palun kirjalikult W. Ameerika tän. nr. 38, krt. 4.

Keskealine neiu

tarwiliste teadmiste ja praktikaga, **soowib teenistust talusse.** Wõib ka iseseiswalt talupidamist juhatada. Aadr.: Ülle Jõgewa, Jõgewa postkont. nõunumiseni **Saale.**

Prouad ja prellid,

kes wõib wõtta naisterahwa tubase ehk kõgitöö juure abiliseks wähese palga eest kuni pühadeni ehk kauemaks, on omal korter, ei põlga tööd, wõin terwe päew olla. Soowitaw kus pühapäew prii. Palun linna sisse ehk ligemale. Pakkumised sit. „nr. 35" all. Palun mitte tähelpanemata jätta.

Optant (Lakslane) soowib teenistust

elektrotehnika alal.

Endine tegewus: linnades elektrijaamade, weewärkide sisseseade ja juhatamine, millega on wastawad tunnistused. Pakkumised: Tehnika tän. 6, krt. 17. W. Masing.

Wallasekretäärid,

kes wõtab wastawa haridusega wiisaka nooremehe kes Moskwas kauemat aega kantselei ametnikuna teeninud, walla kantseleisse praktika pe le. Aadress: Ülle Nuia Polli Lidi „Optant".

Kolm noort wiisak. tütarlast

soowiwad kohta laste juure ehk wäiksesse perekonda. Wanadus 14, 15 ja 16 aastat. Räägiwad Wene keelt. Lahkeid pakkumisi oodates. Suur Tatari tän. nr. 38, krt. 7.

Noor intelligent proua

soowib teenistust

kassasse ehk kirjatööde peale, tunneb ka hästi raamatupidamist, on ka šokolaadi- ja kompweitöös näitnud. Teat. sit. „2×5=10" all.

Maalt sisse sõitnud

neiu

palub teenistust wäiksesse perekonda ehk üksiku herra juure, oskab keeta. Drewingi tänaw nr. 16, krt. 3.

Herrad ärimehed!

Endine ärimees Petrogradist, enamlaste poolt paljaks tehtud, ainetiselt raskes seisukorras, palub kungiwalt mingisugust teenistust. Räägib Eesti, Wene, Soome ja Rootsi keelt. Teatada sit. isikutun. nr. 667 ettenäit.

Mitme aastase praktikaga

ratsasõitja

(наѣздникъ) otsib kohta kas maale ehk linna, ratsa- ja wõidusõiduhobuste wäljaõpetajaks. Pakk. palun saata ühes tingimistega Tallinna, Girgensoni tän. 29—12 „M".

Äriosanikuks

soowin hakata ehk mingisugusesse tööstuse - ettewõttesse, kus wõib ise kaasa töötada. Kapitaal 100—150.000 Emk. Teat. sit. „H. R." all.

Osaw õmbleja

otsib kohta õmbleja ehk rätsepa juure. Ülem-Jõe tän. nr. 10, krt. 1. L. S.

Juukselõikaja,

kes tälesti iseseiswalt wõib töötada, palub töö. Teatada sit. „Wilunud + 2" all.

2 noort wiisakat

naisterahwast

oowiwad õmbleja juure — mõistawad wähe õmmelda. Teatada sit. „Paluja 12. detsembrini" all.

Autojuht-mehanik,

Ameerikast sisse sõitnud, heade tunnistustega, 10 a. sõitnud õigusg. masinate peal, tunneb ka parandustööd, 5 a. wabrikus töötanud masinate peal, otsib kohta. W. Juhkentali tän. 23, Jaan Kõõnberk.

Tütarl. kommertskooli VI kl. õpilane soowib

pealelõunast tööd

ehk järeaitamise ja Eesti keele **tunde** anda. Kadriorg, Noheline aas nr. 14—2.

Kes wõtaks käealuseks

abiliseks kellasepa parandustöökotta ja annats sealsamas käidawas tänas nurga wastuwõtmise ruumiks puhta töö tarwis; wõin kasulik olla. Palun teatada sit. „Ruum 7" all.

Tööpakkumised

Maale 2 poisslapse juure on

kodukooli-õpetajannat

tarwis. Teatada Ilus (Kaarli) puiest. nr. 9—4. Tulla kl. 4—5.

Riigi asutus wajab pärastlõunaste tööde peale osawat Eesti keelt põhjalikult tundjat

masinakirjutajat.

Demob. sõd. eesõigus. Pakk. sit. „Osaw" all ära anda.

Haritud neiu,

kes Saksa keeles ja muusikas klaweril **algõpetust** wõib anda, leiab kojuõpetajanna koha ärajõiduks. Tulla Suurtüki tän. nr. 39, k. 2, kl. 3—5.

Kahte naisterahwast

kompweki paberisse panijat, hästi wilunud, tarwis Narwa maant. nr. 32. Hetmann, Kausmann ja Ko.

Tüdrukut

tarwis maale. Kaubelda Wase tän. nr. 10, poes.

Üksteenija,

wanem, lihtne, korralik, naisterahwas, leiab kohta wäiksesse perekonda. Luisentali t. 15, k. 4.

Tüdrukut

tarwitatse maale lapse juure. Järel küsida Nunne tän. 20, poes.

Köögitüdrukut

tarwis Seewaldi haigemajasse. Järel küsida haigemaja kontorist.

Waenelaps

14—15 aastane tütarlaps wõib **kohta ja kodu leida** aula paarisrahwa juures. Teatada sit. „Waenelaps" all.

Pidu naiskelnerid

on tarwis. Küsida Wana-Wiru tän. nr. 7.

Rätsepa

töötegijat ja osawat käealust tarwis. Kullasepa t. 7, k. 3.

Osaw

kübarategija,

kes hästi oma tööd tunneb leiab kestwat teenistust. Küsida Narwa m. 4, kirjutusmaterjaalikauplusest.

Rätsepaabilist

tarwis, kes tööd tunneb. Toom-Waestekooli tän. nr. 22, k. 4.

Töölisi wajab

J. E. Kuhlmann,

Kotsebue tän. nr. 13.

Õpilaps,

kes ennem töötanud on, wõib tulla. Harju tän. 39 moodlärisse.

Pudelipesijat

kes ka kwassi willida oskab, on tarwis. S. Pärnu mnt. nr. 24, kr. 2.

Präniku pritsijat

tarwis Baltiski mnt. nr. 12.

Kojamehe koht

ära anda üürikorteri wastu, palk 500 mrk. Teateid saab Wabriku tän. nr. 47, krt. 14, kella 5—7.

Töömees

(kutsari) tarwis kaupade wäljawedamiseks. Tulla S. Tartu mnt. nr. 7. Ginowkeri äärisse.

Sõidupoisi

waja Keemia tän. nr. 3—7.

Sõiduwoorimehe poisi

on tarwis Öle t. 8—13, ilma lubata mitte ilmuda.

PARGIN

kodujänese ja muid willanahku à 25 margast peale. Tuua, soowitaw kooreid, pühapäewadel 11. ja 18. detf. kella 9—11 hom., Alam Sõja t. 8, k. 4.

Tarwis

üksiteenijat,

kes keeta oskab, Niine tänaw nr. 6, krt. 4. Tulla eestutsest kella 10—6.

Linna ehitusosakond wajab

seppa ja tallmeistrit.

Teateid saab osakonna kantseleist, Nunne tän. 2, kl. 12—1.

Korteriotsimised.

Kes wõtab kauemittetsuitsetaja nooremehe

kaasüüriliseks

kostiga wõi ilma, teatagu tingimised sit. „Mõistlik" all.

Palun südamest häid inimesi, kes juhatab

korterit

õnnetule aga ausale lesele naisterahwale, ehk kaasüüriliseks, on omal mööbel, ja wõin ka mööblid ilma tasuta tarwitada anda. Soowi järele ka teenijaks olla. Kirjad sit. „Paluja".

Maalt sisse sõitnud noormees otsib tungiwalt

kaasüüriliseks

korterit. Teatada sit. „W.L—p".

Soowitakse

mööbl. tuba,

mitte kaugel kesklinnast, ja ilma kõgi tarwitamiseta. Kirjad saata Tallinn, postkast 115.

10,000 marka sellele waewatasu, kes soowitab

korteri

lasteta abielupaarile, wõib ka Nõmmel olla. Palun teatada Wäike Ameerika t. 30, k. 8.

Wõimaldage 2-hingelisele perekonnale

korteri saamist.

Maksan hästi kõrget üüri, soowi korral maksan pikema aja üüri ette, ostan mööbli ehk laenan raha. Palun teatada sit. sõna „Kõik" all.

Kõrge tasu sellele, kes soowitab

korteri

ehk mõne toa kõgi tarwitusega. Palun teatada s. l. t. „K. W. Ö." all.

Otsin wäikest

tuba

ehk toanurka Une ehk W. Sadama tän. Pakkumised sit. „Спокойный молодой человѣкъ".

10.000 m. sellele,

kes soowitab ühe toaga korteri kõgiga. Teat. sit. „10.000".

Kohe tarwis omaette

mööbliga tuba.

Teat. sit. „Tuba 4" all.

Kaks wiisakat

puhtas ametis käijat **neidu**

palwad südamest anda omaette **tuba** ehk **kaasüürliseks,** oleme ilma korterita. Teatada sit. „Rutulisel".

Intelligent lasteta abielupaar wajab kohe

tuba

mööbl. ehk ilma kõgi tarwit. Wõib olla ka ajutiseks 2—4 kuuks. Pakk. ühes tingimiste ära tähend. saata kirjal. sit. „Спокойно" all.

Jumalime!

Kas siis tõesti ei leidu (kas wõi ajutiselt), ühes ausas, waikses intelligent perekonnas

üht wäikest tuba,

mõnusa sisseseadega, elektri, lütte ja omaette sisseläiguga, ausale, töö ele kunstnikule, kellele kunstiloomingus on tarwis kodu mõnusust, waikust ja iseseiswust? Pakkumised saata sit. „Inimese elu" all.

8—10.000 mrk.

sellele, kes annab **korteri** 1—3 toaga ehk wõtab ärmiselt wiisak. perekonda kaasüürliseks puhtas ametis käija abielupaari. Teat. sit. „Wäga tarwilik."

Noor lest soowib ametis käijat naisterahwast

kaasüüriliseks

Teatada sit. „505" all.

Intelligent, puhtas ametis käija noormees wajab kauema aja peale;

mööbleeritud tuba.

Maksan 1500—2000 mrk. kuus. Teatada sit. „10×10" all.

25.000—60.000 mk.

maksan 3—5 toaga korteri eest. üles anda sit. „L. H." all.

Tarwis

korterit

1—2 tuba ja kõik, kas mööbliga ehk ilma. Teatada Wene tän. nr. 17, krt. 2.

Insener otsib hästi

möbl. tuba,

maksan 3000—4000 mrk. kuus. Pakk. sit. „2." all.

Keskkooli õpetajanna otsib **tuba** ehk wäikest

korterit

maksu ehk keelte tundide eest. Wirunäärawa puiestee nr. 21, kr. 5. Kirjal. K. Hermann.

Otsin lihtsat

korterit

ühes kõgi tarwitusega. Wõin üürikaha ette maksta. Pakk. sit. „On saada" all.

Kes wõib wõtta

kaasüüriliseks

waitse wanema meesterahwa (riigiametnik). Wõin maksta kuni 1000 marka üüri ja aitan kutta. Palun wäga, kellel leidub mõni nurgake. Pakkum. saata sit. „Sõllid kaasüüriline" all ehk teatada Tehnika tän. nr. 4, kr. 1.

Korralik poisimees, kõrgem riigiametnik wajab

korterit

ehk tuba mööbli a ehk ilma. Aadr. sit. „A. Ruuder" all.

Korteripakkumised.

Ilusa 3 toalise

korteri

wõib saada, kes mööbli ära ostab, hind 200,000 m. Teat. sit. „Direktor" all.

Kaks päikesepaistelist

tuba

ühes kõgi tarwitamisega on kohe wäljа üürida sellele, kes remondi kulud ja aasta üüri wõib korraga wälja maksta. Ligemaid teateid saab Kopli tän. nr. 66. (Kopli mõisast).

Wiisakas neiu ehk noor lest wõib kaasüüriliseks

korterit

saada üksiku kesklatise inimese juure. Kirjal. soowitawald sit. „K. K. R." all.

Kaasüüriliseks

wõetakse wiisakas meesterahwas. Toom-Waestekooli tän. nr. 1, krt. 11. Toas elektriwalgus. Tulla õhtul peale kella 5.

Wiisakas lasteta abielupaar wõib

2 tuba

kõgi tarwitusega saada, kes tingimised täidab. Aadress jätta sit. „Kohe" all.

2 mööbl. tuba

kesklinnas on ära anda sellele, kes kolme kuu üüri ette maksab. Soow. sit. „A. B. C." all.

Intelligent perekonnas

mõbleeritud tuba

üksikule herrale ära anda. Soow. sit. sub „A. B. C."

Kose piima-ühisuse

piimatalitus

antakse

rendile.

Kaubategemine p. talituse ruumides Kosel (Raasiku kaudu) lesku. 21. detsembril kell 12.

Paeruum

S. Pärnu maanteel üle raudtee kohe ära anda, teateid saab W. Ameerika tän. nr. 3, krt. 9, kella 2—3.

Keldriruum

on ära anda Suur Karja tän. nr. 8, kr. 7.

Rahamehed!

Ära anda äriruum linna sees, käidawas kohas. Teateid wõib saada: Toom-Waestekooli tän. nr. 1, krt. 7, kella 10—12.

Töötoa ruumid

elukorteriga elektriwalgustusega **wahetada** 2—3 toalise korteri wastu linna ligidale. Teat. sit. „Nr. 191" all.

Suured ruumid üüritakse wälja

Sauna tän. 1. jaan. 1922 a.; kohased restoraanile, kaseele, kontorile j. n. e. Keskküte. — Küsida W. Karja t. nr. 1, k. 5.

Müüakse.

Talukoht

müüa 51 dess. suur Hermeti jaam. 6 wersta. Teated kirj. ära anda sit. „Talu" all.

Majad, ärid,

wabrikud, töökojad nende ruumid, restoraanid, sõõgimajad jne. igas kohas suures wäljawalikus odawasti müüa. Ligemalt **Julius Kühle** kontoris, Wiru tän. 2/6, Telefon nr. 14-35.

Apteek

müüa. Teateid saab Liiwalaia tän. nr. 9, krt. 2.

Müüa

söögilaud

ja kuus tooli Raua t. 9, k. 7.

Müüa lahtiwõetaw

riietekapp

ja **Türgi diiwan.** Jakobi tän. 24, krt. 1.

TITT

odawalt müüa. Ahju tän. 17, krt. 5, hoowis.

Müüa

klawer, reisikasuk, kutsari kasuk, rahakast, meester. pintsak-ülikond — päris uus, naister. mantlid, hea kummut, nus lauapesu j. m. a. Laial t. 34, k. 6.

Rätsepa

õmblusmasin

müüa. Jõhwis, Tõigi tän. 3.

Müüa wäike

petrooleumiahi

Niine t. nr. 15, k. 2, kl. 10—12.

Müüa odawalt kõwa linna

töötwanker

Magasini tän. nr. 13. krt. 7.

Müüa

2 maim ahju ja pargitud lambanahad. Weski tänaw nr. 7, krt. 14. —

Raudteewalitsuse warustusosakond

annab wälja

suusõnalisel enampakkumisel

ümbes 200 kub. sülla

kasepuude raiumise põletispuudeks

Awanduse mõisa metsast, nõndaninetatud Luhe karjamaalt ja Nairisfaare heinamaalt umbes 15—18 wersta Rakke jaamast. Suusõnalised wähempakkumised on raudteewalitsuse warustusosakonnas, Tehnika tän. nr. 16, tuba nr. 1, 19. detf. s. a. kell 10 e. l.

Pakkumise kindlustuseks tuleb osawõtjatel Mrk. 50.000. raudteewalitsuse peakassase maksta.

Lähemaid teateid wõib saada R. w. warustusosakonnas iga äripäew kella 9—12.

Müüakse

saepuur,

24" tüweläbijooks ja 8—10 h. j. paigaleisew

naftamootor

ümberkelimise pärast kohe odawalt müüa. Küsida kl. 6—7 õ. Wiru t. 15, k. 6.

RUUM,

sünnis restoraaniks, keskliinnas ära anda 1. jaanuarist 1922. a. Pakkumised palutakse saata sit. „Nr. 555" all.

Jõhwis M. Nigol'i raamatukaupl.

wõetakse Saksamaa ajalehtede ja ajakirjade peale tellimisi wastu, nõisama ka kõigi Eesti ajakirjade ja ajalehtede peale. Eesti ja Saksamaa ajalehtede üks. nr. saadawal.

Kontoriruum

kesklinnas ära anda 1. jaan. 1922. Pakkum. saata s. l. t. „N. D." all.

Kontoriruumiks

tarwis ühte tuba kesklinnas. Pakk. kirjal. ühes hinnaga sit. „Zentrum" all.

Suurem ruum kesklinnas, sõõnis

kontoriks

wälja üürida uuest aastast. Lig. teateid annab adwokaat **Maydell,** Pikal tän. nr. 37, kl. 4—6.

Müüa tammepuust

kirjutuslaud

12 t., suur diiwan ja toolid 20 t., raamatukapp 6 t., kuntorikapp 8 t., suur põrandawaip 10 t., 2 puuwoodit, wedru- ja karwmadratsitega, õõkapid, pesulaud ja woodisirm. Tehnika tän. 14, krt. 3.

Müüa iseäralik tore ja hea

grammofon

ühes nootidega Wesiwärawa tän. nr. 18-a, k. 5. (Kadriorus).

Reisikasuk

odawalt müüa. Rataskaewu t. nr. 22, k. 2, kella 9—10.

Müüa wanaaegne (antiik)

kapp

dokumentide ja muude paberite alalhoidmiseks. S. Ameerika t. 43, krt. 2, kl. 9—11 e. l.

Müüa wähe kantud naister. karakul- ja meester. biisamkasuk

ja pilbrinahast **krae** ja **mütsi.** Näha kella 11—12 h. m. ja 5—6 õhtupoole. W. Roosikrantsi tän. nr. 1, krt. 6.

Müüa

lauakaal wihtidega, suured isolaatoorid kontsudega, akumulaator 10 v., roheline plüüsmõõbel, suur grammofon nootidega Malmi tän. nr. 2—7.

Müüa

Türgi diiwanid, kuhetid, mõõbleid, kellad, tore autojuhi kasuk, summadanid, kummutid, kapid jne. hinnad mõõdukad. Peetri plats nr. 5, mõõblikauplus. 2

3 h. j. petrooleumi

mootor

müüa. Wittenhofi tän. 47.

Müüa

magamistoa mõõbel,

puhwetikapid, sõõgilauad, kirjutuslauad ja postamendid. Wladimiri tän. 23—6.

Suhkumisi ära anda

tolonialkauplus

Koplis 25.000 mrk. eest (ühes inwentaariga), kauplus juures on ka eluruum. Koplis. Bekeri tehas, maja nr. 5, krt. 4.

SAAN

ühes karwase tekiga müüa. Wiemari tän. nr. 5, krt. 3, kl. 10—12.

Wäga hea

kontsert-pianiino

paremast wäljamaa wabrikust, hästi hoitud, müüa. Küsida Suur Tartu mnt. nr. 43, k. 14.

Mitu garnit. plüüsi ja riidega kaetud

saalimõõblid müüa:

Türgi diiwanid, grammofon 45 nood., lõunaserwiis 12 inim., raudpliit, 2 keetmiseangu ja praeahjuga, plüüsiwaibad ja laudlinad, üks reisikasuk, seesja wäljaspool nahk, tammepuhwet, kruwiga klaweripingid, odawad naister. pluusid, madratsid, wo did ja p. muud. Peetri plats nr. 5, mõõblikauplus.

MÜÜA

tammepuust waikneedega ehitatud mootor- jahtlaew Pärnus Loosi all nr. 1 ½, ligemaid teateid saab ka Tallinnas Wladimiri tän. nr. 61 p. l. 4—6 küsida Juul.

Kontoritele müüa:

tammepuust 9 sahtliga kirjutuse- ja kabinettlauad, raamatukapid, kirjutusmasinalauad ja toolid. Müütli tänaw nr. 5, Nigutistekiriku hoovis, tisleri töötoas **A. Merska.** 2

Müüa

magamistoa mõõbel,

puhwetikapid, sõõgilauad, kirjutuslauad ja postamendid. Wladimiri tän. 23—6.

Suhkumisi ära anda

tolonialkauplus

Koplis 25.000 mrk. eest (ühes inwentaariga), kauplus juures on ka eluruum. Koplis. Bekeri tehas, maja nr. 5, krt. 4.

SAAN

ühes karwase tekiga müüa. Wiemari tän. nr. 5, krt. 3, kl. 10—12.

Teadaan

Toitlusministeeriumi ülewõeerimise sellega teada, et kõik nõudmised endise ... wastu tulewad 1. jaanuaris 1922. a. tähtajonile sisse anda. Peale nimetatud tähtaja ... mised jätetakse tähele panemata.

Toitlusministeeriumi ülewõ...

esimees: ...

Sekretär: ...

Suurem äri Wõrus tarwitab tegu...

äriosani...

Kirjalikult teatada ... tunnistuse nr. 88 e...

Paide Kontroll-ühisus w... 1921. a. ametis wilunud

kontroll-asjat...

Kohasoowijad andku üles... ehk kirjalikult ühes elulookirje... maakonnawalitsuses kuni 1... Walimine 14. detf. 1921. a. maakonnawalitsuses. Isiklik... witaw.

Ennemalt äris teeninud in... gent noormees (demobil. s...

soowib koh...

müüjaks kolonial-kaupl... Teatada s. l. t. „nr. 1898...

Wiljandi-Pärnu 3. jaoskonna

sekretäär...

koht Mõisakülas o...

Kohasoowijatel on tarwis oma käe... kirjeldus sisse anda. Soowitaw oleks, ... tustes on teeninud.

Rahukoht...

22 hob. jõul. naftam...

transmission ...

Näha Wallsili puiestee nr. 6, ...

Korte...

3—4—5 tuba mõnusustega, kesk... Wõin sisseseade ära osta ja aasta ... Lähemalt Instituudi tänawal ...

Linna ligidal afuwa...

9 toa ja suure w...

korterit soowitakse wahetada lin...

6—7 tonga ...

wastu. Teatada palutakse „E. N...

Perekonna te...

Kiriklised.

Püha-Waimu kirik. Risti... Heinart Kapra nim. Kabanan; Hans Augu... Koklan; Emilie Walentin.

Laulatud: Paul Johann Amt... ja Natalie Alwine Selberg; Woldemar Hinrikus; Johannes Rett ja Lidia La... Sophie Pärtel.

Surnud: Hermann Ord, 28 a...

Kiriklikud te...

Kaarli kirik. Nedel, 9. detsemb... pühitund — õp. F. Stokholm.

Pühapäewal, 11. detsembril kell ... teenistus pihti ja armulauaga — õp. ... kell ½10 homm. kirikus.

Lastejumalateenistus kell ½2 ... õp. A. Kapp.

Pühapäewal, 18. detsembril kell ... Waestekoolekandmise seltsi peakoos...

Jaani kirik. Laup., 10. XII. kell ... tus pihti ja armulauaga — õp. Hasselb...

Pühap., 11. detf., kell ½10 ho... rihti ja armulauaga — õp. Kubu; kell ... nistus — õp. Hasselblatt.

Laup., 17. detf., kell 6 õhtul ju... armulauaga — õpetajad Hanzson ja Ku...

Kiriku laulukoor algab lähemal ...

Lauljaid palutakse ennast ules anda õ... pärast jumalateenistust kiriku kõrkambri ... P. Laja'le.

Püha-Waimu kirik. Laupäew... 6 õhtul pihti ja armulauajumalateenistus ... Tallmeister.

Pühapäewal, 11. detsembril kell 1... armulauaga. Pärt pühapäewa hommik... Tallmeister. Korjandus Piirisaare tule...

Pühapäewal kell 3 p. l. lastejum... A. Mohrfeldt.

Püha- 11. detf. **Linnamisjon** ... tän. 6, kl. 6 p. l. Waimulik kõne. Roo... nutlatega". Koledad lood Armeenia m...

Nõmme paiwemajas pühap... kell 10 jumalateenistus. Praost A. M...

7. detsembril s. a. uinus igawesele unele meie kauaaegne kallis jaoskonna juhatuse ja seltsi aulige

MARTIN ANDERSON,

sündinud 5/17. detsembril 1852. a.

Sind jääb kalliit mäletama

Tall. Wab. Tulet. seltsi ronijate jaoskond.

---

6. detsembril kell 7 õhtul uinus waikselt igawesele unele meie armas ja hea isa

MART TREIMANN

82. eluaastas.

Ärasaatmine pühapäewal 11. detsembr. leinamajast Kehtna Sillaotsalt Rapla kiriku ja sealt surnuaiale.

Sügawas leinas

lapsed, minijad, wäimees, lastelapsed.

„Sauer“ püstolid ja „Arminius“ rewolwrid on kohale jõudnud ja soowitan neid kui **kõige paremaid** teskus kantawaid laskeriistu, mis laskmise juures mitte riki ei löhe. Peale selle häid **jahipüsse** ja kõikjugu jahi lasketmoona alati suures wäljawalitsus saadawal. 2

Püssikauplus Alex. Pessup. Pikkjalg nr. 6, Tallinnas.

Raske haiguse järele lahkus siit ilmast minu armas föber ja abiline

MARTIN ANDERSON

Sünd. 17. (5.) detf. 1852 a., surn. 7. detf. 1921 a.

Teda mälestab

T. W. T. S. ronijate jaosk. juhataja.

Pr. Lenderi gümnaasiumi puudustkannatawate õpilaste abiandm. selts

korraldab 11. detsembril s.a. kooli ruumides Maakri tän. 28

kinnise perekonna-õhtu

kehwemate õpilaste toetamiseks

Algus kell 4 p.l.

Rikkalik einelaud. Önnelaud, Ameri post j. n. e. Lõpuks tants. Sisseminek 75 marka kutsekaardi ettenäitamisel. Eestseisus.

„Estoonia“ teater

Reedel, 9. detsembril s. a.

Rahwaetendus.

Navarra Henrik.

V. Deverè ajalooline näid. 5 w.

Algus kell 1/2 8 õhtul.

Laupäewal, 10. detsembril s. a.

Paterburi endise Maria teatri solisti

Dmitri Smirnoffi

külaskäigu etendus

„Faust“

Gounod ooper 5 w.

Fausti osas esineb DMITRI SMIRNOFF.

Algus kell 1/2 8 õhtul.

Draamateater

Reedel, 9. detsembril s. a.

P. Pinna juhatusel

„Rätsepp Vibbel“

Hans Müller-Schlösser'i komöödia 4 waat.

Algus kell 8 õhtul.

Laupäewal, 10. detsembril s. a

Paan.

Charles van Lerberghe satüürline komöödia 3 waat.

Algus kell 8 õhtul.

Pühapäewal, 11. detsembr. s. a.

Lasteetenduseks.

Esimest korda:

Hans Tahmanägu

Max Möller'i 4 w. lastemäng.

Algus kell 3 päewal.

Pääsetähtede eelmüük iga päew kella 11—1 ja 5—8 õht. Draamateatri kassas.

Tallinna Meestelaulu Selts

Juhataja: **K. Türnpu.**

„Estonia“ kontsertsaalis

laupäewal, 10. dets.

KONTSERT

wiiulitunstnik preili **Willy Rümmeli** kaastegewusel. Klaveril prl. **Martha Rosen.**

Eeskawas: Miina Hermanni, A. Kappi, K. Türnpu, A. Järnefelti, H. Hutteri, L. Madetoja, J. Sibeliuse, Böhmi, Ordla ja Bériot helitööd.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähed 50—200 m. on eelmüügil „Estonia“ kassas.

Laulusõnad 20 marka. 2rl

Wene teater.

(Saksa teatri ruumides.)

A. W. Pronikowi direktsioon.

Esmasp. 12. dets. s. a.

A. W. Larskaja osawõttel:

„Safo“.

A. Dode näidend 5 waat.

Mängiwad: Ulferowa, Garrai, Kotljarewskaja, Lorskaja, Ljusfina, Larskaja, Eberg, Bagrjanski, Kateenew, Konschin, Kruglow, Pawlow.

Näitejuht: Leo Eberg.

Näitejuhi abi: W. Werne.

Algus kell 7 1/2 õhtul.

Platside hinnad harilikud.

Eelteade: Neljap. 15. detf. Hans Lauteri, Paul Pinna, A. W. Larskaja kaasmängul „Хорошо сшитый фрак“.

„Estonia“ kontsertsaal.

Esmasp., 12. dets. s. a.,

kuulsa tenori laulja

DIMITRI SMIRNOFFI

wiimane, jumalagajätmise

kontsert.

Kaastegewad:

M. LUDIG (klaver), A. Papmehl (wiiul).

Pääsetähed eelmüügil teatri kassas kella 10—1 ja 5—6 p. l.

„Estoonia“ kontsertsaal.

Reedel, 9. detsembril

CECILIA HANSEN'i wiimane kontsert.

Algus kell 1/2 8 õhtul.

29. nowembriks ja 1. detsembriks ostetud piletid on makswad.

„Estoonia“ kontsertbüroo.

O. S. „Uurnik“.

W. Tartu mnt. nr. 25.

Laupäewal, 10. detsembril s. a.

kinnine perekonna

pidu-õhtu

Eeskawas:

1. „Minu Baby“, nali 3 waat.

Tants.

Algus kell 8 õhtul.

Seltsliikmetel waba läbikäik rietehoiu maksu eest, wõõrastel ainult seltsliikmete soowitusel. **Juhatus.**

Dr. E. Laur

turgu-, uins- ja törwahaig.

Harju tän. 31, krt. 3.

Kõnetund kella 2—4.

Dr. S. Riim

naisarst.

Naiste- ja lisemised haigused Wastuw. k. 1/2 4—5. Lai t. 7, 3.

Naisarst

Dr. Fanny Katz,

naha- ja suguhaigused,

10—12 ja 4—7.

Pikk tän. nr. 37, krt. 3.

Ämmaemand

L. Espenberg,

(kauaaegse praktikaga), Toompuiestee nr. 7, krt. 4, wastu Kaarli kirikut.

Ämmaemand

M. NIRK,

(Moskwast), W. Ameerika tän. nr. 24, kr. 18. 4

---

1. järguämmaemand

Karoline Paju

(Moskwast) Kopli tän. nr. 22-a Balti jaama ligi.

Tunnid.

Üliõpilane annab matemaatika ja füüsika

tunde

Heina tän. nr. 25, krt. 9, tulla kella 3—5 p. l.

Wilunud naisõpetaja annab Prantsuse, Saksa, Wene keeles

tunde

ja teistes õpeainetes. Aitab koolitöödes järele. Narwa maant. nr. 26, krt. 2.

Saksa keele rääkimise tunnid.

Kentmanni tän. nr. 26, krt. 3, hoowi peal.

---

5. klassi komm. kooli õpilane soowib

tunde anda

Wene ja Saksa keeles (Petrograadist), wõib ka walmistada kõigis õpeainetes alamatesse klassidesse. Toom-puiest. 9, k. 16.

Preili annab

Saksa ja Prantsuse keele tunde,

noorherra **inglise keele õpetust.** Lühikejalg 7, k. 11.

Õmblen weel pühadeks

odawalt kleitisid ja mantlid, kleidid (300 m. p.). Soowi järel ka lluukandus). Toom-Kuninga tän. nr. 18, krt. 5.

Igal pool saada! Igal pool saada!

Soowitame puhast sulatatud searaswa

odawate hindadega, mida igaüks tarwitada wõib sõõgi jaoks.

Pange tähele märki: **„Morris Supreme“.**

Morris Packing Company, Hamburg.

Esitaja Eestis: **Siess v. Loe & Co.**

praegu Tallinnas, Pikk tän. nr. 33/5.

Müügil H. Lutz'u juures, Kullasepa tän. nr. 5.

Igal pool saada! Igal pool saada!

Olen saanud

Soome pappi

pruuni ja walget.

Soome pruuni pakkimise paberit

kõigis raskustes.

Müük suurel hulgal.

Soome paberiladu

KARL LEMBERG

Tallinnas, Wiru tän. 4.

Räägu

LAMBAWILLATÖÖSTUS

Läänemaal

kraasib, ketrab lambawillu.

Tellimisi wõetakse wastu:

Haapsalus, kaupm. Mannew.

Ristil, „ Kiitats.

Ellamaal, kaupm. Martinson.

Riisiperes, kaupm. Kattam.

D. M. C.

wõõljõõmblusläõga

ja 2

niiti (floets)

õõli sorti ja mõõnesõõsemais wärwes soowitab põõwakohastest hindadest odawamalt.

A. B. Ardell, Tamsõõm & Co

Aleksanterinkatu 16 Helsinki, Suõmi Telegr. aadr. „Kitco“ E. J.

Tähele panna!

Wäljamüügiks pühadeks olen — ühe waguni —

aluminiumpotte

tõlesti wäljasp. wõlsti. seiswate hindadega müügile lastnud.

Tuige ja otsustage ise!!!

Peale selle suur wäljawalik kõitsugu majapidamise riistu — ja raua- teraskaupa. —

K.-m. ANTON HEILMANN,

Tallinn, Suur Karja tän. 6. — Kõnetraat 7—40. — 2

Ostan

kõrge hinnaga: briljante, platinat, kulda, hõbedat. Igasuguseid wanaaegseid asju: pilte, portsellaani ja pronksi. —

Persia waipasid ja igasuguseid wanaaegseid rahasid.

A. Mürsep'a

wanaaegsete kunstiasjade kauplus.

Harju tän. 26. Kõnetr. 11-03.

Jõulupühad on ligidal,

sellepärast rutate, perenaised, oma pühadekauba ostmisega!

Kohale on juba jõudnud:

worstirohud, piprakoogi ained, sata- ja kookideained, kakao, wanilje, sidrunõõli ja paju muid, jõulupuuehted, kuld ja hõbe inglitüütsed, pähklate kuldamiseks kulda ja hõbedat, ilu sõdekülmlaid. Rohu- ja wärwikauplus end. K. Soosaar, Jaani ja Walli tän. nr. 10, wastu turgu, hoowi peal majas.

PIANINO

hea häälega, 8 õliwärwipilti mitmes suuruses, 2 stiil peeglit 2 1/2 X1 arsf. ja pehme saalimõõbel müüa Narwas, Kooli (Школьная) tän. 6, korter 3.

Merejõudude remontkommisjon annab wälja

wähempakkumise teel

remondi tööd ettewõtja materjaliga Ausneeme sauna ümberehitamiseks kordoniks.

Pakkumised kinnistes pitseeritud ümbrikudes ühes 20 m. tempelmargiga peab ära antama Merejõudude remontkommisjonile pealkirjaga: „Wimsi tööd“, Ulus Sadama tän. nr. 9, kuni 18. detsembrini s. a. kella 10-ni ühes rentei kwitungiga 30.000 — kautsjoni fitsemaksmise üle.

Lähemaid teateid ja tingimisi saab sealtsamast.

2p **Merejõudude remontkommisjon.**

Müüakse enampakkumise teel

14. detsembril s. a. kell 12 päewal sõjawäe toitlusladus, Suurel Patarei tän. nr. 13,

umbes 20 puuda seebi asemainet.

Laduwalitseja: Kaus.

Raamatupidaja k. k.: Dahl.

Wälja üürida

katusepapiwabriku ruumid, kõlbulised ka teisele tööstusele; sealsamas müüa **koormakaal** 135 puuda ja **elektrimootor** 10 H.P. 220 wolti. Katusepapi tän. nr. 1, kõnetraat 13—25.

Minu meeste- ja naisterahw.

tantsukursus

alg. 16. detsembril s. a. Osawõtjad wõiwad endid üles anda Hospidali tän. 2-a. Kõnetunnid kella 3—4 p. l. ja 7—8 õhtul.

Tantsuõpetaja A. Kirmann.

KONDIJAHU

põllumõõtusteks ja

kondi-raswa

müüb suurel ja wäiksel mõõdul

A.-S. H. Tirmann ja Ko.

Raatuse pl. 13.

Põllumeeste seltsid. ja tarwit. ühtsi. hinna alandus.

Oksjon

S. W. W. intendantuuri osakonna **kraamiladus Lutheri wabriku hoowis Lõuna tän.** tulewad 16. detf. s. a. kell 10 müügile

enampakkumisel

mitmesugused sõjawäele kõlbmata wanakrid ja nende osad, suurem kogu wana rauda, wäljakõõlide kered, wana pleki ja gaasimaskede karbid.

Lähemaid teateid saab ladu kantseleis, Lai tän. nr. 30, krt. 4, telefon sõjawäe kesklaamaft nr. 117.

LINOLEUM

kohale jõudnud, teiisiaid paiume järele tulla.

Müük suurel ja wäiksel mõõdul.

Kaubamaja „STANDARD“

Pikk tänaw 12, end. Riisenkampfi äri.

Enampakkumine.

Riigi raudteewalitsus annab enampakkumise teel rendile 1922. a. peale

ajalehtede müügi õiguse

kõigis riigi raudteejaamades, wälja arwatud jaamad, kus juba raamatukapid olemas. Enampakkumisi wõetakse wastu kuni 15. detsembrini s. a. kell 12, riigiraudtee walitsuse kaubandusosakonnas Tallinnas, Tehnika tän. nr. 16, igal äripäewal kella 8—15 kinnistes ümbrikudes pealkirjaga: „Ajalehtede müük“. Pakkumiskirjad olgu warustatud 20-margalise tempelmargiga. Raudteewalitsus jätab omale õiguse pakkujatest rentnikku walida, kuigi see enampakkuja ei ole. Täielikud andmed endise tegewuse üle tarwili ud.

Raudteewalitsus.

Ehitus-remont tööde

Kümnik,

on ka hüdro-ehitustes tegew olnud, soowib **teenistust.** Tunnistused on olemas. Palun kirjalikult sõt. „Kümnik“ all.

Ameerika ja Soome saapaid, Wiini moodsaid naisterahwa kingi, botikuid ja gummikalosse suures wäljawalikus

mõõduka hinnaga soowitab saapakauplus

P. RIIM & Ko

— Wiru tänaw nr. 6. — 2

Willaseid ja wateeritud tekke

ka lapsetekke suures walikus ja iga hinnaga soowitab

Th. Stempel

Pikk tänaw nr. 15.

Wõistluspakkumise teel

müüakse kohalikkudele elanikkudele **metsa** 14. detf. s. a. kell 10 homm. Wiimsi wallamajas Wiimsi wahtkonnast ja 17. detf. s. a. kell 10 homm. Nehatu wallamajas Maartu wahtkonnast.

Wiimsi metskonna metsaõlem.

Kaubandus-tööstusministeerium wajab

pearaamatupidajat.

Pakkumised ühes lühikese eluloo ja endise tegewuse kirjeldusega kuni 15. detsembrini nimetatud ministeeriumi saata.

Tallinna Eesti Kirjastuse-ühisuse trükk.